Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 284 (13.546).

14 ДЕКАБРЬ 1966 йил
ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

Кремлнинг съездлар саройида концерт

Корея Халқ Демократик Республикаси Пхеньян ашула ва рақс ансамблининг 12 декабрда Кремлнинг съездлар саройида берган якунловчи концертини минглаб москваликлар томоша қилишди. Бундан аввал ҳам мамлакатимизга келиб гастроль берган ажойиб коллективнинг санъати билан совет томошабинлари иккинчи марта танишдилар.

Зўр муваффақият билан ўтган концертда А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, В. В. Шчербицкий, Ю. В. Андропов ўртоқлар ҳозир бўлдилар.

Концертда СССР Маданият министри Е. А. Фурцева, Корея Халк Демократик Республикасининг СССРдаги элчиси Ким Бен Дик ва бошқалар ҳам бўлдилар. (ТАСС).

«КОСМОС-135»

ТАСС АХБОРОТИ

1966 йил 12 декабрда Совет Иттифоқида ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-135» учирилди. Йўлдош ичига 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишга мўлжаллангаи илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари орбита элементларини аниқ ўлчовчи радиосистема; приборларнинг ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни ерга юбориб турувчи радиотелеметрик система бор.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

ҚПСС Марказий Комитетининг Пленуми 1966 йил 13 декабрда ўз ишини давом эттирди.

Марказий Комитет Пленуми «СССРнинг халқаро сиёсати ва КПССнинг коммунистик ҳаракат жипслиги учун кураши тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини муҳокама қилди.

Музокараларда Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Д. А. Кунаев,** ҚПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари **Н. Г. Егоричев,** Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **П. Е. Шелест,** КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари **В. С. Толстиков,** КПСС Хабаровск ўлка комитетининг биринчи секретари **А. П. Шитиков,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов,** СССР Мудофаа министрининг биринчи ўринбосари **А. А. Гречко,** ВЦСПС Раиси **В. В. Гришин,** Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. И. Бодюл,** СССР Фанлар академиясининг президенти **М. В. Келдиш,** Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Т. Усубалиев,** СССР ташқи ишлар министри **А. А. Громико,** Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **П. М. Машеров** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Марказий Комитет Пленуми «СССРнинг халқаро сиёсати ва КПССнинг коммунистик ҳаракат жипслиги учун кураши тўғрисида» бир овоздан қарор қабул қилди.

Марказий Комитет Пленуми «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1967 йилги давлат плани лойиҳаси тўғрисида» СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари. СССР Госплани раиси ўртоқ **Н. К. Байбаковнинг** докладини ҳамда «СССРнинг 1967 йилги давлат бюджети лойиҳаси тўғрисида» СССР Молия министри ўртоқ **В. Ф. Гарбузовнинг** докладини тинглади.

Марказий Комитет Пленуми ана шу масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Пленум ўртоқ М. С. Соломенцевни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини тамомлади.

СССРНИНГ ХАЛҚАРО СИЁСАТИ ВА КПССНИНГ КОММУНИСТИК ҲАРАКАТ ЖИПСЛИГИ УЧУН КУРАШИ ТЎҒРИСИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми «СССРнинг халқаро сиёсати ва КПССнинг коммунистик ҳаракат жипслиги учун кураши тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини тинглаб ва муҳокама этиб, ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Марказий Комитет Сиёсий бюросининг халқаро сиёсат ва жаҳон коммунистик ҳаракати соҳасида партия XXIII съезди ишлаб чиққан йўлни амалга оширишга қаратилган сиёсий йўли ва амалий фаолияти бутунича ва тўла равишда маъқуллансин.

Пленум шуни қайд қиладики, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати империализмнинг агрессив кучларига қарши кураш олиб бориб турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча йўлни изчиллик билан ўтказиб, мамлакатимизнинг халқаро позицияларини янада мустаҳкамлашга эришдилар. Совет Иттифоқи умумий тинчлик ва халқлар хавфсизлигини ҳимоя қилишга, меҳнаткашлар оммасининг озодлик, тинчлик ва социал тараққиёт учун кураши ишига катта ҳисса қўшмоқда.

Шу билан бирга, империалистик давлатларнинг, аввало, Америка империализмининг, шунингдек Германия Федератив Республикаси реваншчи доираларининг агрессив сиёсати халқаро вазиятни нормаллаштириш ва тинчликни мустаҳкамлаш йўлида жиддий ғовларни вужудга келтирмоқда. Империализмнинг урушқоқ кучларига ва уларнинг бошқа мамлакатлар ички ишларига аралашиш ва ҳарбий низоларни авж олдириш сиёсатига бундан буён ҳам қаттиқ зарба бериш зарур.

Пленум Сиёсий бюро ва Совет ҳукуматининг Вьетнам масаласидаги позициясини маъқуллайди, АҚШ империализмининг жиноий агрессиясига қарши вьетнам халқининг қаҳрамонона курашини бундан буён ҳам ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш зарур деб ҳисоблайди.

Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш ишига катта аҳамият бериб, Пленум Варшава шартномаси мамлакатлари коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари биринчи секретарларининг ва ҳукуматлар бошлиқларининг Варшава ҳамда Бухарест кенгашлари ҳужжатларида баён қилинган принципларни амалга ошириш учун курашни муҳим вазифа деб ҳисоблайди.

Марказий Комитет Пленуми шу нарсани алоҳида таъкидлайдики, ҳозирги халқаро вазиятда жаҳон социализм системасининг жипслиги ва қудратини мустаҳкамлаш, социалистик давлатлар ўртасидаги сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш, ишчилар синфининг халқаро бирдамлигини мустаҳкамлаш, мустамлакачилик асоратига ва янги мустамлакачиликка қарши курашаётган халқларни қўллаб-қувватлаш, миллий озодлик кучлари билан иттифоқни мустаҳкамлаш йўлини оғишмай амалга ошириш ҳар қачонгидан кўра муҳимроқдир.

Марказий Комитет Пленуми Сиёсий бюронинг ва Совет ҳукуматининг КПСС билан Хитой Компартияси ўртасидаги, Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги ўзаро муносабатлар соҳасидаги йўлини ва амалий фаолиятини тўла равишда маъқуллайди. Кейинги вақтларда Хитойда бўлаётган воқеалар, Хитой Компартияси Марказий Комитети XI пленумининг қарорлари Мао Цзэ-дун ва унинг группасининг буюк давлатчилик, антисовет сиёсати янги, хатарли босқичга кирганлигини исбот қилади. Хитой Компартияси ҳозирги раҳбарларининг халқаро майдонда ўтказаётган йўли; уларнинг социалистик мамлакатларга нисбатан тутган сиёсати; бизнинг партиямизга ва совет халқига қарши душманлик кампанияси ва халқаро коммунистик ҳаракатдаги бузғунчилик ҳаракатлари — буларнинг ҳаммаси марксизм-ленинизмга тамомила ётдир. Бундай сиёсат, бундай ҳаракатлар социализм манфаатларига, халқаро ишчилар ҳаракати ва озодлик ҳаракати манфаатларига, хитой халқининг ўз социалистик ғалабаларига зарар етказади ва объектив равишда империализмга ёрдам беради.

Марказий Комитет Пленуми партиямизнинг Хитой Компартияси билан, Хитой Халқ Республикаси билан дўстлик ва интернационал бирдамлик йўли мустаҳкам йўл эканлигини таъкидлайди. Шу билан бирга, Пленум ҳозирги Хитой раҳбарларининг антиленинча қарашларини ва буюк давлатчилик, миллатчилик йўлини қатъият фош қилиш, марксизм-ленинизмни, 1957 ва 1960 йилларда бўлиб ўтган Москва кенгашлари ишлаб чиққан бош йўлни ҳимоя қилиш учун курашни кучайтириш зарур, деб ҳисоблайди.

Ҳозирги шароитда марксизм-ленинизм, пролетар интернационализмининг принципиал асосида барча коммунистик ва ишчи партияларнинг жипслиги учун кураш янада катта аҳамиятга эгадир. КПСС Марказий Комитети қардош марксчи-ленинчи партияларнинг ҳозирги вақтда коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг янги халқаро кенгашини ўтказиш учун қулай шароитлар вужудга келмоқда, деган фикрига қўшилганлигини билдиради. Партиялар ўртасида олиб бориладиган ўзаро маслаҳатлашиш жараёнида бу кенгашга яхши тайёргарлик кўриш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми Совет Иттифоқининг партия ташкилотларини, барча меҳнаткашларини ўзларининг ижодий меҳнати билан мамлакатнинг иқтисодий ва ҳарбий қудратини янада оширишга, коммунистик қурилишнинг партия Программасида ва КПСС XXIII съезди қарорларида белгилаб берилган буюк планларини муваффақиятли амалга оширишга, Улуғ Октябрь Социалистик Революциясининг шонли эллик йиллигини муносиб кутиб олишга даъват этади.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1967 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ВА СССРНИНГ 1967 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарори

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1967 йилги давлат плани лойиҳаси ва СССР 1967 йилги давлат бюджети лойиҳаси асосан маъқуллансин.

МИХАИЛ СЕРГЕЕВИЧ СОЛОМЕНЦЕВ

КПСС Марказий Комитетининг секретари

1913 йилда деҳқон оиласида туғилган, рус, 1940 йилдан буён КПСС аъзоси. маълумоти олий — Ленинград политехника институтини тамомлаган.

1930 йилдан — колхозчи бўлиб ишлаган. 1940 йилдан бошлаб институтни тамомлаб чиққандан кейин мастер, цех бошлиғи, Марказий Комитетнинг партия ташкилотчиси, бош инженер, завод директори бўлган. 1954-1957 йилларда КПСС Челябинск область Комитетининг секретари, иккинчи секретари вазифасида ишлаган. 1957 йилдан бошлаб Челябинск халқ хўжалиги кенгашининг раиси бўлган. 1959 йилдан бошлаб Қарағанда область партия комитетининг биринчи секретари, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлаган. 1964 йилдан — КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари, 1966 йилдан — КПСС Марказий Комитети оғир саноат бўлимининг мудири бўлган.

СССР Олий Советининг депутати. Иттифоқ Совети қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссиясининг раиси.

Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланган.

РЕВОЛЮЦИОН НАЗАРИЯНИ ЎРГАНИШ МАКТАБИ

Халқлар тарих ижодкоридир. Ўз қаҳрамонона тарихини яратган, ҳозирги бахтиёр ҳаётининг чин эгаси бўлган буюк халқимиз порлоқ коммунистик истиқболини ҳам комил ишонч билан бунёд этмоқда. Жонажон Совет ҳокимиятининг ярим асрлик тўйини муносиб тўёналар билан кутиб олиш учун жонбозлик кўрсатаётган меҳнат қаҳрамонлари сафи тинмай ўсиб бормоқда. Бутун мамлакатимизда бўлганидек, серқуёш Ўзбекистонимизда ҳам партия XXIII съезди режаларини рўёбга чиқариш учун фидокорона ва қаҳрамонона меҳнат тўлқини мислсиз мавж урмоқда. Кишиларимизга бунчалик зўр куч-ғайрат бахш этаётган, халқимиз илҳомини бунчалик юксак жўш урдираётган қудратли манба нима ўзи?

— Бу партия ва Ленин ғояларига, энг инсоний жамият тантанасига ишонч, ва ниҳоят, бу — коммунистик эътиқоддир. Битмас-туганмас ҳаётий кучини Улуғ Октябрь зафарида, социализм тантанасида, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг жаҳоншумул тарихий ғалабаларида порлоқ намойиш қилган марксизм-ленинизм ушбу олий фазилатнинг мустаҳкам негизи, метин пойдеворидир. Бинобарин, марксизм-ленинизмни ўрганиш ҳар бир коммунист ва ҳар бир коммунизм ижодкорининг, ҳар бир чин инсоннинг муқаддас бурчи, ҳаётий эҳтиёжи бўлмоғи керак.

Партия коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг марксча-ленинча ўқишини ташкил этишда бой тажриба тўплади, сиёсий ўқувнинг ҳаёт билан баббаравар одим ташлашига, давр руҳига муносиб бўлишига, коммунистик қурилишнинг етилган масалаларига мос келишига алоҳида эътибор бермоқда. Бу сафар иккинчи йилдирки, партия ўқуви бир мақсадга тағин ҳам йўналтирилган бўлиб қолди, унинг ғоявий-назарий савияси кўтарилди. Партия ўқувида юз берган туб қайта қурилишнинг моҳияти шундаки, эндиликда асосий эътибор коммунистларнинг, меҳнаткашларнинг дунёқарашини шакллантирадиган фанларни — партия тарихи, сиёсий иқтисод, философия, коммунизм асосларини ўрганишга қаратилган.

Республикамиз партия маорифи системасида бошланган янги ўқув йилининг дастлабки ойи ҳам шу қайта қуришнинг ижобий натижаларидан дарак бермоқда. Бундан бир неча йил муқаддам партия тарихини, сиёсий иқтисодни, философияни, илмий коммунизм асосларини сиёсий маориф системасидаги тингловчиларнинг тахминан учдан бир қисми ўрганиб келган бўлса, эндиликда уларнинг сафи анча ўсди. Партия ўқуви системасини жиддий равишда тўлдирган янгилик яна шундан иборатки, ҳозир республикамизнинг қарийб ҳамма район ва шаҳарларида партия-хўжалик активи мактаблари иш олиб бормоқда. Бундан ташқари минглаб партия, совет ва хўжалик ходимлари методологик ва назарий семинарларда, марксизм-ленинизм кечки университетларида ўз билимларини бойитмоқдалар, такомиллаштирмоқдалар. Муҳими — айниқса раҳбар ходимларнинг ўқуви мунтазам ва чуқур мазмунли бўлмоғи лозим. Чунки биринчи навбатда айнан улар ғоявий етуклик, назарий ва сиёсий жиҳатдан баркамоллик намуналарини кўрсатишлари, ижтимоий тараққиёт қонунларини мукаммал эгаллашда, уларни ҳаётга жорий этишда бошқаларга ўрнак кўрсатишлари керак. Умуман турмуш шу нарсани яққол кўрсатмоқдаки, агар коммунист марксча-ленинча назарияни ўрганишга бепарволик билан қараса, у оқибатда коммунистик ғоявийлик ҳиссидан маҳрум бўлади, тараққиёт истиқболини йўқотиб қўяди, бу эса, амалий фаолиятда жиддий хатоларга олиб келади. Революцион назарияни тинмай ўрганиш йўли билангина, марксизм-ленинизм улуғ ғояларига ҳамиша таянган тақдирдагина ҳар бир коммунист партия билан халқ олдидаги бурчини муваффақиятли адо эта олади.

Сиёсий маорифнинг асосий сиймоси бўлган пропагандист кадрлар тайёрлаш соҳасида партия ташкилотлари йил давомида ғайрат билан олиб борган ишлар бу сафарги ўқув йилининг ҳар вақтдагидан ҳам уюшқоқлик билан бошлаб юборилишида катта роль ўйнади. Чиндан ҳам, партия ташкилотларининг кўп йиллик меҳнати туфайли республикамизда ўз таланти ва билимини революцион назария тарғиботига бағишлаган ажойиб пропагандистларнинг катта армияси камол топди. Улар партиямизнинг ғоявий жангчилари, фахри бўлиб қолди.

Партия ташкилотининг оташ қалб, ҳақ сўзли жангчиси пропагандист Н. Шаропов Қарши районидаги «XX партсъезд» совхозида анчадан буён ўз ҳамқишлоқларига партия тарихини қунт билан ўргатиб келади. Пропагандист янги ўқув йили дастлабки машғулотларини уюшқоқлик билан юқори савияда бошлаб юбориш ғамини еб. ўз тингловчиларини дарсликлар ва ўқиш программалари билан олдиндан таъминлади. Биринчи машғулотга ҳамма тингловчилар қатнашди. Пропагандист «Партия 1921—1925 йилларда халқ хўжалигини қайта тиклаш учун курашда» деган дастлабки мавзуни ўтишдан аввал тингловчиларни янги ўқув йили программаси билан таништирди. Кейин харита ва бошқа кўргазмали воситалар кўмагида суҳбат йўли билан мавзуни тушунтирди, мавзу юзасидан ўқилиши зарур адабиётни кўрсатиб берди.

Машғулотлар ана шундай тингловчиларнинг тўла ва актив иштироки билан ўтган партия ташкилотларини яна кўплаб келтириш мумкин. Лекин ташкилий ёки бошқа сабаблар билан дастлабки машғулотлар ўтказилмай қолган, шунингдек ўтказилган тақдирда ҳам машғулотлар савияси ва таъсирчанлиги паст ва суст бўлган тўгараклар ҳам анча бўлди. Ўқув йилининг дастлабки ҳафталарида содир бўлган бу нуқсонларга тезроқ барҳам бермоқ зарур. Шунга эришмоқ керакки, тохи сиёсий ўқув назарий билимлардан амалиётга ўтиш, турмушнинг қайноқ қучоғига кириб бориш, ижодий, атрофлича фикр қилиш, ижод этиш ва курашишдан иборат бўлсин.

Партия ўқувининг янги системаси тингловчилар сафининг янада ўсишига олиб келганлиги қувончли бир ҳолдир. Янги ўқув йилининг дастлабки кунларида қарийб 8.030 бошланғич сиёсий мактаб, 4.593 марксизм-ленинизм асослари мактаби, 3.210 назарий семинарда биринчи машғулотлар бўлиб ўтди. Уларда ўз марксча-ленинча билимларини ошираётган 400.000 га яқин тингловчиларнинг қарийб чораги партиясизлар эканлиги диққатга сазовордир. Партия ташкилотлари сиёсий ўқув системасини бундан буён ҳам такомиллаштириш йўлини изчил ўтказар эканлар, революцион таълимотни ўрганувчилар сафининг ўсавериши, бу сафга янги жамият бунёдкорларининг янгидан-янги отрядлари қўшилавериши тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари лозим.

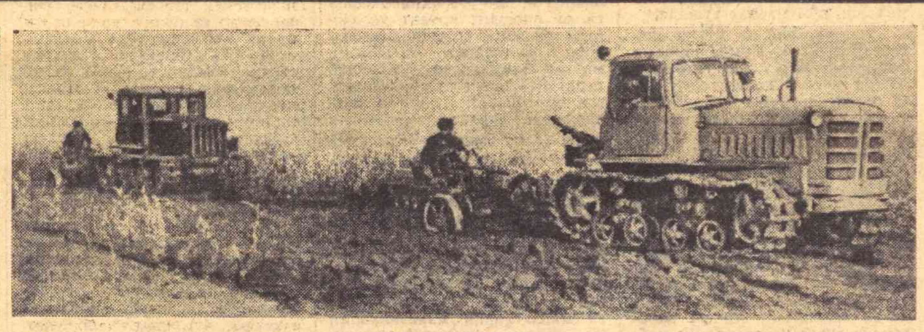

Янгийўл районидаги Киров номли колхоз механизаторлари шу кунларда ғайратга-ғайрат қўшиб ишлашяпти, шудгорлашни тезроқ тамомлаш учун интилишяпти. Суратда: шудгорлаш пайти.
Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Деҳқон бўлсанг ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1966 йил 13 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда ҳайдалган ер, учинчи стун — мавсум бошидан буён.

Самарқанд	1,0	100,6
Тошкент	0,8	100,0
Сирдарё	1,8	95,8
Бухоро	2,0	89,9
Қашқадарё	1,2	88,1
Хоразм	0,9	87,6
Андижон	2,0	86,9
Сурхондарё	3,2	71,7
Фарғона	2,1	64,5
ҚҚ АССР	0,2	21,1
РЕСПУБЛИКА БУЙИЧА:	1,6	86,0

ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Олмалик шаҳридаги мебель фабрикаси коллективи ишлаб чиқарган маҳсулотлар кўпчиликка манзур. Мебелчилар қутлуғ саналар шарафига мусобақани кенг қулоч ёйдирмоқдалар. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ва башарият доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини меҳнат зафарлари билан нишонлашга аҳд қилган фабрика азаматлари беш йилликнинг биринчи йили учун белгиланган топшириқни муддатидан илгари — 9 декабрда орттириб бажардилар. Бунда мебелларни пардозлаш цехининг реконструкция қилинганлиги, юмшоқ мебелларни йиғадиган поток линияларнинг жорий этилганлиги, ишчилар малакасини оширишга алоҳида эътибор берилганлиги муҳим роль ўйнади.

●

Республика «Узсельхозтехника» бирлашмасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари беш йилликнинг биринчи йилига белгиланган товар обороти ва устахоналарда ремонт ишлари бўйича планни муваффақиятли бажардилар. Йил охиригача яна 5 миллион сўмлик иш бажарилади. Республика бирлашмаси корхона ва ташкилотларининг коллективлари ҳозирги кунда қишлоқ хўжалиги техникасини келгуси йил мавсумига пухта ҳозирлашга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Самарқанд области шудгорлаш планини бажарди

КПСС XXIII съезди тарихий қарорларини изчиллик билан амалга ошириб келаётган Самарқанд областининг пахтакорлари кейинги икки йил ичида ҳосилдорликни гектар бошига қарийб 5 центнер оширдилар.

Самарқандликлар бу йил ҳам шудгорлашга барвақт киришдилар. Улар ерларни шудгорлаш планини республикада биринчи бўлиб адо этдилар. Пахта майдонларининг асосий қисми ноябрь ойида сифатли ҳайдаб қўйилди. Пайариқ, Пастдарғом, Ғаллаорол, Хатирчи районлари шудгорлашни биринчилар қаторида тугалладилар.

Область меҳнаткашлари шу кеча-кундузда бошқа қишки тадбирларни ҳам оғишмай амалга ошириб, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратмоқдалар.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ЧОРВАДОРЛАРИ ВА ПАРРАНДАЧИЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Тошкент областидаги чорвадорлар давлатга сут сотиш йиллик планини муддатдан олдин бажардилар. Тайёрлов пунктларига 54 минг тоннадан кўпроқ сут етказиб берилди. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қарийб 2 минг сўмдан кўпдир.

* * *

Тошкент областидаги колхоз ва совхоз паррандачилари давлатга тухум сотиш йиллик планини муддатдан олдин бажардилар. (ЎзТАГ).

ҒАЛАБА МУБОРАК, ХИМИКЛАР!

Ўзбекистон химиклари совет ҳокимиятининг эллик йиллигини муносиб кутиб олиш учун ўтказилаётган мусобақада катта ғалабага эришдилар. Республика химия саноати бошқармасининг корхоналари ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини бажардилар.

Бошқарманинг бошлиғи И. Эгамбердиев қуйидагиларни хабар қилди:

— Беш йилликнинг биринчи йили барча техника-иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш билан нишонланди. Ишлаб чиқариш ҳажми 1965 йилдагига нисбатан 17,5 процент ортди. Асосий фондларнинг бераётган самараси анча ошди, меҳнат унумдорлиги планда кўзда тутилганидан 9,5 процент ўсди.

Ўзбекистон химия саноати янги корхоналарга эга бўлди. Навоий химия комбинатида азотли ўғит ишлаб чиқарадиган бир қанча цехлар ишга туширилди. Бу комбинат ишлаб чиқаришни юксалтириш суръатлари жиҳатидан Чирчиқ электрохимия комбинатидан ўзиб кетди ва аммиак силитрасини тайёрлаш даражаси жиҳатидан тез орада унга етиб олади. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан бир неча юз минг тонна ортади.

Фарғонадаги химия заводида дефолиантлар ишлаб чиқариш цехининг ишга туширилиши пахтачиликни ривожлантиришга қўшилган катта ҳисса бўлди. Ҳозирги вақтда бинокорлар, монтажчилар, наладкачилар билан биргаликда химиклар Шўрсув озокерит заводи, Чирчиқ химия комбинати ва бошқа корхоналарнинг янги қувватларини ўзлаштириш чораларини кўрмоқдалар.

Йил охиригача қўшимча равишда бир неча миллион сўмлик ўғит, лак-бўёқ буюмлар, олтингугурт талқони ва халқ хўжалиги учун керакли бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан мажбурият олинди. (ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ХРОНИКАСИ

ТАШАББУС

Мана, икки йилдирки, Андижон сув омбори қурилишида ҳаёт қайнайди. Ҳозиргача бу ерда фақат уй-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қурилди. Шаҳар типидаги посёлка барпо этилди. Ремонт-механика устахонаси, материал ишлаб чиқариш ва тайёрлаш объектлари ҳамда йўл қурилди.

— Энди навбат — асосий қурилишга!

Яқинда бўлиб ўтган партия-хўжалик активининг йиғилишида ана шундай шиор ўртага ташланди ва тўғон ҳавзасини қазиш бошлаб юборилди.

Сув омборини бунёд этаётган «Андижонгидрострой» бошқармасининг коммунистлари ва қурувчилар коллективи ажойиб ташаббус бошладилар. Улар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига Андижон областида биринчи бўлиб қўшилдилар. Бошқарма партия комитети қурувчиларнинг ватанпарварлик ташаббусини маъқуллади.

КУН ТАРТИБИДА — ҚИШЛОҚ МАДАНИЯТИ

«Қишлоқда юксак маданият учун курашайлик!» Ленин район партия комитетининг V пленуми ана шундай шиор остида ўтди. Пленум қатнашчилари райком секретари ўртоқ А. Холдоровнинг «Қишлоқ маданиятини юксалтиришда район партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида»ги докладини тингладилар ва муҳокама қилдилар.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

А. ҚУРОНБОЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОКТЯБРЬ революцияси номидаги Тошкент тепловоз-вагон ремонт заводи коллективи Совет ҳокимияти барпо қилинганлигининг шонли 50 йиллиги шарафига муносиб меҳнат совғалари тайёрлаш учун мусобақани авж олдиряпти. Суратда (чапдан ўнгга): мусобақа илғорларидан дизель цехининг слесари Раҳим Розиқов ва старший мастер Неъмат Абдухалилов ўртоқлар. И. Глауберзон фотоси.

ЙЎЛДА ҲУШЁР, ИШДА ИЛҒОР

...«Каршистрой» бошқармаси ихтиёридаги биринчи автотранспорт конторасида 300 га яқин шофер ишлайди. Контора Қарши—Бешкент асфальт йўли ёқасида жойлашган. 4 йил аввал бу жойда «Партия XXII съезди» совхозининг қўй-қўзилари боқилар эди. Даштни ўзлаштириш тўғрисида ҳукуматимизнинг қарори чиқиши билан Қарши районидаги бу хўжалик ерини 1-автотранспорт конторасига бўшатиб берилди.

Эрталаб контoрадаги ҳаракатга назар ташласангиз завқингиз келади. Шоферлар путёвка ёздириб оладилар-да, бирин-кетин маршрут бўйлаб жўнайдилар. Бағри иссиқ, сахий чўлда куни билан жавлон уриб ишлайдилар. Қарши даштидаги Бахт йўли деб аталмиш 132 километрли асфальт магистрал муддатидан барвақт фойдаланишга топширилди. Унда автоконтора шофёрлари кўп меҳнат қилдилар, улар шағал, қум асфальтни ўз вақтида етказиб бердилар. Ҳозир Бахт йўлидан Таллимаржонга борасиз. Айни пайтда чўлда бўлажак совхозларнинг марказига олиб борадиган бир неча асфальт йўллар қурилаётир. Улар ҳам Бахт йўлига келиб туташади.

Автоконтора шофёрлари Бахт йўлидан ташқари 150-разъездга борадиган 10 километрли иккинчи магистрал йўлни ҳам барвақт ишга тушишига катта ҳисса қўшдилар, чўлнинг қалдирғоч хўжалиги ҳисобланган — «Аврора» совхозининг уй-жойлари учун кўплаб қурилиш материалларини етказиб бердилар. Шу кунларда транспортнинг бир қисми Жёнов асфальт йўли қурилишига қатнашмоқда, яна бир қисм машиналар «Каршистрой» бошқармаси қурилиш ташкилотларининг объектларида, Жанубий коллектор қурилишида хизмат қилмоқда.

Кадрлар бўлимида шофёрларнинг меҳнат кўрсаткичлари билан танишдик. Социалистик мусобақа пешқадамларидан бири Геннадий Георгиевич Генералов. У Небитдоғ (Туркманистон ССР) темир йўл узелида кранни қандай аъло даражада бажарган бўлса, бу ерда ҳам иши баракали бўляпти. Ойлик кўрсаткичлари 300 процентдан кам эмас.

— «Аврора» совхози учун қурилиш материалларини асосан шу ташиб берди, — дейди Геннадийнинг ишидан хурсанд бўлган инженер ўртоқ Бунтин.

Лидия Семёновна Дорошева йирик ишларни бажараётган катта коллективда ягона шофер-аёл. Эркаклардан қолишмасдан ишлаётир. Ростовлик. Улуғ Ватан уруши йилларида фронт линиясида санитарка бўлиб ишлаган. Армиядан қайтгач ҳарбий комиссариатнинг йўлланмаси билан шофёрлик курсига кириб ўқиган. Ҳозир у биринчи класс шофёр. Иш даврида бирор марта ҳам авария қилгани, ҳайфсан эшитгани йўқ. Уч марта раҳматнома, 2 марта пул мукофоти олган. «Ҳурмат тахтаси»дан сурати тушмайди. Икки марта «Каршистрой»нинг фахрий ёрлиғи билан мукофотланган. Ўртоқ Дорошева КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди. Шофёрлардан Дилмурод Овазов, Рустам Бўронов, Саид Ҳалимов, Александр Горобцов, Сафар Халилов, слесарь Омон Эгамбердиев, вулканизатор Тўра Мажидовларнинг меҳнатларидан ҳам коллектив хурсанд.

М. ТУЛАНОВ.

ЯНГИ СИСТЕМАНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Пропагандистларга ёрдам

Партия XXIII съезди партия, совет ва хўжалик ташкилотларига партия томонидан ишлаб чиқилган иқтисодий сиёсат принципларини изчиллик билан турмушга татбиқ қилиш вазифасини юклади. Хўш, бу принципларнинг моҳияти нимадан иборат?

Бу принципларнинг моҳияти асосан хўжаликка раҳбарлик қилишда маъмурий тадбирлардан фойдаланишни камайтириш ва чеклаш ҳамда иқтисодий методлар ва рағбатлантиришлар ролини оширишдан иборатдир. Марказлашган давлат планлаштиришини майда нарсалар билан эмас, балки мамлакат ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришга қаратилган йирик масалаларни ҳал этиш билан шуғулланиши учун уни тубдан яхшилаш вазифаси турибди. Ҳозир корхоналарнинг, колхоз ва совхозларнинг хўжаликни юритишда мустақиллиги ва ташаббускорлигини кенгайтириш, ишлаб чиқариш коллективларининг ўз фаолиятининг энг яхши натижаларидан моддий манфаатдорлигини ошириш йўли тутилмоқда. Қисқаси, бу ўринда гап социалистик экономикага раҳбарлик қилишнинг ленинча принципларидан ҳамма соҳада кенг фойдаланиш ва уни ривожлантириш тўғрисида, халқ хўжалигининг барча соҳаларида хўжалик ҳисобини тўла жорий этиш тўғрисида кетяпти.

Белгиланган планга биноан янги системанинг мавқеи тобора кенгаймоқда, у тобора кўпроқ заводлар, фабрикалар, шахталар ва нефть конларига кириб бормоқда. Шу йилнинг биринчи ва иккинчи кварталларида 243 корхона янги система бўйича ишлашга кўчди. Биринчи июлдан бошлаб яна 430 корхонада хўжалик юритишнинг янги методи жорий этилади.

Янги система бўйича ишлашга ўтган корхоналар орасида мамлакатимизда ва чет элларда таниқли корхоналар ҳам кўп. Ленинграддаги металл ва Харьковдаги трубасозлик заводлари, Москвадаги Лихачев номли, Белоруссия ва Уралдаги автомобиль заводлари, Қуйитагиль ва Норельск металлургия комбинатлари, Макеев ва «Запорожсталь» металлургия заводлари, Бошқирдистондаги «Туймазаннефть», Чечен-Ингуш АССР даги «Малгобекнефть» нефть конлари бошқармалари, Лисичанск химия комбинати, Истарлитомоқ ва Омск синтетик каучук заводлари, кўпгина енгил ва озиқ-овқат саноати ва фабрикалари ана шулар жумласидандир.

Хўжалик реформаси амалга оширилгунга қадар корхоналарнинг раҳбарлари фабрика ёки завод давлатдан кўпроқ маблағ олиб, камроқ даромад келтирадиган планлар тузишга интилар эдилар. Ўз-ўзидан маълумки, бу ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга, асбоб-ускуналардан, ишлаб чиқариш майдонларидан, материаллардан, ёнилғидан, электр энергиясидан, пул маблағлари ва ишчи кучидан яхшироқ фойдаланишга олиб келмасди.

Янги система бу жиддий камчиликни тугатиш имконини беради. У корхоналарни ишлаб чиқариш резервларини ўз вақтида қидириб топишга ва тобора юксак план топшириқлари қабул қилишга ундайди. Бу ўринда хўжалик юритишнинг янги методига кўчган 673 корхона шу йил илгари белгиланган планларни маҳсулотни харид қилиш ҳажми бўйича жами 300 миллион сўмдан кўпроқ, фойда олиш бўйича эса тахминан 130 миллион сўмга оширганликларини айтишнинг ўзи кифоя қилади. Аниқ ҳисоблашларга ва реал имкониятларга асосланган бундай оширилган планлар мамлакатга ҳам, корхона коллективига ҳам фойда келтиради. Давлат халқ хўжалигига зарур, шу билан бирга талаб зўр бўлган ва тез харид қилинадиган қўшимча кўп маҳсулот олади. Бундан ташқари оширилган планларни бажариш натижасида ишлаб чиқарилган маҳсулотни харид қилишдан келган даромадлар ҳисобига давлат бюджетига ва банкка қўшимча равишда 34 миллион сўм маблағ тушади.

Хўш, корхоналар улуши қандай бўлади? Қўшимча олинган фойданинг бир қисми корхоналар ихтиёрида қолади ва у учта рағбатлантириш фондига тушади. Агар оширилган топшириқлар тўла бажарилса, у ҳолда барча 673 корхонада моддий рағбатлантириш фондига тушадиган маблағлар олдин белгиланган пландагига қараганда жами 80 процент кўпаяди, социал-маданий тадбирларга ва уй-жой қурилиши фондига тушадиган маблағлар 60 процент ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондига тушадиган маблағлар эса уч баравардан кўпроқ ошади. Бу маблағлар корхона ходимларини мукофотлаш ва уларни йил охиридаги якунларга қараб тақдирлаш учун, уй-жойлар, болалар боғчалари ва яслилари қурилиши учун, ишчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, уларнинг дам олиши ва даволаниши учун, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва такомиллаштириш учун сарфланади.

Шуни назарда тутмоқ лозимки, бу фондларнинг ўсиши биргина корхона коллективларига эмас, балки бутун мамлакатга ҳам фойдалидир. Корхоналарнинг иш натижалари ва ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш натижасида меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги яхшиланади. Корхоналарнинг маблағлари ҳисобига уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши кенгайтирилади. Ишлаб чиқаришни ривожлантириш, саноатнинг асосий фондларини кенгайтириш ва янгилаб туриш учун капитал маблағлар бюджетдан эмас, балки корхоналарнинг хусусий маблағларидан ҳамда банк кредити ҳисобига ажратиладиган бўлади.

Масалан, шу йил биринчи ва иккинчи кварталида янги системага кўчган 243 корхонада капитал маблағлар ажратиш манбаларини қараб чиқайлик. Хўжалик юритишнинг янги методлари бўйича ишлашга кўчишдан олдин улар бюджетдан жами 25 процент, амортизация ҳисобига 47 процент, фойда ҳисобига 19 процент ва бошқа манбалардан 9 процент миқдорида капитал маблағлар олишган эди. Янги системага ўтилгандан сўнг манзара бутунлай ўзгариб қолди. Эндиликда улар капитал қурилишларга, корхоналар фойдасининг 42 процентни, амортизация ҳисобига 41 процент, кредит ҳисобига 9 процент ва бошқа манбалардан 8 процент миқдорида маблағ олмоқдалар. Кўриниб турибдики, янги системага кўчган корхоналар капитал маблағларни давлат бюджетидан эмас, балки ўзларининг хусусий маблағлари ва кредит ҳисобидан олмоқдалар.

Янги системанинг аҳамияти бениҳоя каттадир. Бу системани жорий этиш натижасида давлат бюджети маблағларини халқ хўжалигидаги нисбатларни яхшилаш имконини берадиган энг муҳим капитал ишларга маблағларни марказлашган йўл билан ажратиш учун сақлаш имконини беради. Бунинг аҳамияти яна шундаки, корхоналарнинг хусусий маблағларини ҳамда банк кредитини қурилиш ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун кенг қўлланиш натижасида капитал маблағларга муносабатлар ўзгаради ва ишни чинакам хўжалик ҳисоби асосида олиб боришга йўл очилади.

Янгича ишлашга киришган коллективлар бу системага биноан ўз зиммаларига олган топшириқларни муваффақиятли бажариш учун барча имкониятларга эгадир. Дастлабки натижалар бунинг далили бўла олади. Масалан, биринчи ва иккинчи кварталда янги системага кўчирилган барча корхоналар маҳсулотни харид қилиш юзасидан ўтган ярим йил учун ўз зиммаларига олган оширилган планларни ошириб бажардилар. Ўтган йилнинг шу давридаги билан солиштирганда маҳсулотни харид қилишнинг умумий ҳажми 10 процентдан кўпроқ, меҳнат унумдорлиги эса 8 процент ошди. Бу кўрсаткичларни шарҳлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Улар бутун саноат бўйича ярим йилда эришилган ўртача кўрсаткичдан анча юқоридир.

Ҳар томонлама хулосалар чиқариш учун, сўзсиз, ҳали унча кўп вақт ўтгани йўқ. Шунингдек, 673 корхона саноатимизнинг ҳали унча катта бўлмаган қисми, холос. Улар ўз ишлаб чиқариш-иқтисодий ҳаётида эскича ишлаётган, «ялпи маҳсулот» планини бажаришгагина ҳаракат қилаётган коллективлар билан кун сайин алоқа қилиб турипшибди. Министрликларнинг моддий-техника таъминоти системаси, илмий тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотлари, бошқармалар ва бўлимлар ҳали хўжалик ҳисобига тўла ўтказилгани йўқ. Саноатда улгуржи нархлар ҳалигача қайта қараб чиқилмаган. Буларнинг ҳаммаси хўжалик юритишнинг янги системасидан келиб чиқадиган имкониятларни тўла аниқлаш имконини бермаяпти, новатор-корхоналар ишини анча мураккаблаштирмоқда ва қийинлаштирмоқда.

Лекин янги система саноат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини жиддий ошириш учун кенг йўл очиб беришини фактлар ҳозирнинг ўзидаёқ ишонарли равишда кўрсатиб турибди. Бу фақат маҳсулот харид қилишнинг кўпайиши ва фойданинг ошиб боришидагина сезилмаяпти. Шуниси муҳимки, ишлаб чиқариш ва маҳсулотни харид қилишнинг ўсишига, қўшимча фойда олинишига жуда кам харажат сарфланган ҳолда эришилмоқда.

Маълумки, хўжалик реформасининг энг муҳим томонларидан бири асосий ва оборот маблағлари учун ҳақ тўлашнинг жорий этилишидир. Рентабелликнинг кўрсаткичи (фойданинг ишлаб чиқариш фондлари қимматига процент ҳисобидаги нисбати) каби бундай ҳақ тўлаш ҳар бир корхонанинг унга давлат томонидан ажратилган халқ маблағлари — асбоб-ускуналар, цехлар, жиҳозлар, материаллардан янада самаралироқ фойдаланиш, ишлаб чиқариш фондларига ажратилган ҳар бир сўм эвазига фойда олишни кўпайтиришдан манфаатдорлигини оширишга қаратилгандир.

Ишлаб чиқариш фондлари учун ҳақ тўлашни жорий этишнинг улардан фойдаланишга ва техника прогрессига қандай таъсир этаётгани тўғрисида бирор хулоса чиқариш ҳали эрта. Бунинг учун вақт керак. Лекин дастлабки маълумотлар шуни кўрсатадики, фондлар учун тўланадиган ҳақ корхоналарни асбоб-ускуналардан, ишлаб чиқариш майдонларидан фойдаланишга, товар-материал бойликлар запасига жиддий эътибор беришга мажбур этмоқда. Масалан, Волгограддаги «Красний Октябрь» заводида ҳар квадрат метр мартен печидан пўлат эритиб олиш кўпайган. Янги системага ўтган кўпгина корхоналар нормадан ошиқча товар-материал бойликларни харид қилишга киришди, ошиқча асбоб-ускуналардан воз кечмоқдалар, оборот маблағлари нормасини камайтириш йўлларини изламоқдалар.

Тажриба шуни кўрсатадики, янги система корхоналарни цехларда, сменаларда, участкаларда ва бригадаларда таъсирчан хўжалик ҳисобини жорий этишга мажбур қилмоқда. Янгича ишлаётган завод ва фабрикаларда маҳсулотни харид қилиш, фойда олиш, рентабелликни ошириш бўйича топшириқлар одатда у ёки бу формада ҳар бир цех бошлиғига, смена мастерига, бригадирга ва улар орқали эса ишчиларга етказилмоқда. Шу мақсадда корхоналарда ишлаб чиқариш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда завод, цех ва бригадаларда хўжалик ички ҳисобининг ҳамда моддий рағбатлантиришнинг махсус системалари ишлаб чиқилмоқда.

Илгари хўжалик ҳисоби кўпинча юзаки характерга эга бўларди. У ёки бу тармоқ, айрим кишилар корхона ишининг умумий якунларини яхшилашдан унчалик манфаатдор бўлмасди. Бу ишлаб чиқаришни ривожлантиришга маълум даражада ғов бўлар, резервлардан фойдаланишга тўсқинлик қиларди. Янги система жорий этилгандан кейин маҳсулотни харид қилиш, фойда ва рентабелликни ошириш учун умумий кураш корхонадаги барча ходимлар моддий манфаатдорлигининг ягона негизини ташкил этмоқда. Бу эса ўз навбатида корхоналарнинг ички тармоқларига, айниқса цехларга оператив ишлашда мустақиллик берилишини таъминлаётир. Уларга фондлар бириктиб қўйилмоқда. Уларга материал-техника таъминоти, тугалланмаган ишлаб чиқариш ва бошқалар учун лимитлар ажратилади. Цехлар бўйича план кўрсаткичларининг бузилгани учун материал санкциялар жорий этилмоқда.

Хўжалик юритишнинг янги методлари ишлаб чиқаришнинг бир меъёрда ишлашига ҳам катта таъсир кўрсатмоқда. Маълумки, илгари қатор корхоналарда учинчи ўн кунликда ойлик программаларнинг ярми ҳам бажарилмасди. Янги иш шароитлари бундай штурмчиликка тамоман зиддир. Чунки ой охирида тайёрланган маҳсулот келгуси ойдагина харид қилинади. Демак, корхона маҳсулотни харид қилиш бўйича планни бажариши учун коллектив буюмларни бир меъёрда ишлаб чиқаришга интилади.

Ҳозир хўжалик юритишнинг янги методларига кўчишга саноатимизнинг бутун-бутун тармоқлари тайёргарлик кўрмоқда. Янги система қанчалик кенг жорий этилган сари ишлаб чиқаришни планлаштириш ва рағбатлантириш методлари, формалари шунчалик мукаммал бўлади, хўжалик ҳисоби шунчалик тўлароқ жорий этилади, корхоналар коллективининг мустақиллиги ҳамда ташаббускорлигига шунчалик кенг йўл очилади.

С. БАЛБЕКОВ.

СУРАТДА: Киевдан келган бинокорлардан Софья Уварова ва Людмила Кругляк ўртоқлар. Улар шу кеча-кундузда Тошкентнинг Чилонзор массивида 86 квартирали уй қурилишида пардозлаш ишларини тугалламоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР РАПОРТИ

ТЕРМИЗ, (ЎзТАГ). Сариосиё станцияси коммунистик меҳнат коллективи Ўрта Осиё темир йўлида илғорлар қаторида беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан олдин бажарди.

Икки қардош республика — Тожикистон ва Ўзбекистон чегарасида жойлашган бу станция орқали мамлакатнинг энг жанубий кочегаркаси бўлган Шарғундан кўмир ортган поездлар ўтади. Бу ерда юк ортган вақтда вагонларнинг бекор туриб қолиши нормадагига нисбатан бир соат-у, беш минут қисқартирилди.

ЯХШИЛИК

Водилдаги касалхона врачи Садри Самитдинов яқинда квартира олди. Ҳали уйланмаган, ёш мутахассис уйини ўз дидига яраша қўлидан келганча ясатди. Шу касалхонанинг ҳамшираси Е. Писарь яшаб турган уй кейинги ёмғир пайтида шикастланган эди. У икки бола билан қийналаётганлигини касалхона раҳбарига айтди. Шу суҳбатда ҳозир бўлган врач С. Самитдинов бир оз ўйланиб туриб:

— Бизникига кўчиб кела қолинглар. Фарғонада қариндошларим бор, ҳозирча ўшаларникида яшаб турарман, — деди. Кўзига ёш олган ҳамшира нима дейишини билмай, ҳаяжонланди.

— Майли, — деди врач. — Бугуноқ, ҳозироқ кўчиб келинг. Касалхона шофери ёрдамлашса керак...

Фарғона билан Водил ораси 30 километрдан сал ошиқ. Самитдинов шу кунларда кечқурун Фарғонага, эрта тонгда Водилга қараб йўл олади. Унинг бу яхшилиги ҳамшира ва унинг болаларининг эсидан бир умр чиқмайди, албатта. Врач Самитдинов яхшилиги билан мақтанмайди, бу ҳақда ўйламайди ҳам, ўз бурчини ўтаган ҳис этади, холос. Яхшиликни ўлчаб бўлмайди. Уни ўлчаганда ҳам мисқол, минут сингари тушунчалар ожизлик қилади. «Яхшиликка — яхшилик ҳар кишининг иши», деган ҳикматли сўз бор. Биз унинг тўғрилигини ҳар қачон, ҳар қадамда кўриб турибмиз.

Мана, милициямизни олайлик. Милиция ходимлари «қийин» одамлар, яъни йўлдан адашганлар, тартиб бузганлар ва ҳатто жиноят қилганлар билан иш кўришади. Бу ерда талабчан, ҳатто қўпол бўлишга ҳам тўғри келади. Лекин шунга қарамай, кейинги вақтларда милиция ходимлари ўз «мижозларига» нисбатан бошқачароқ муомалада бўлишга интиляпти. Таъсирли сўзлари билан, ёмонликни яхшилик билан енгишяпти.

Бир маҳаллари кўнгилчан, вазмин кишиларни заиф деб, столга мушт уриб дўқ қилганларни, бақирганларни зўр деб ҳисоблашар эди. Эндиликда эса бундай зўравонларни кўриб мийиғимизда кулиб қўямиз. Аслини суриштирганда қўполлик, дағаллик, тошюраклик, — заиф ва қўрқоқ одамнинг иши. Кучлилар босиқ, яхшиликка мойил бўлади.

Фарғонада кузги ёмғир челаклаб қуяётган пайт эди. Бола кўтарган бир аёл сирғана-сирғана йўл босарди. Унинг рўпарасидан чиққан шофер Фозилов машинасини тўхтатиб, бола кўтарган аёлни кабинага олди ва йўлидан қайтиб, керакли жойигача олиб бориб қўйди. Бу ҳам яхшиликнинг бир кўриниши.

Куни кеча Тошкент шаҳрида болалар учун янги муҳташам бино қурилди. Уни ким қурибди денг, — студентлар! 400 мингга яқин студент ёзги каникул кунларида саноат корхоналарида, транспортда, далаларда ишлаб топган пулларидан бир кунлигини тўплаб, ўз қўллари билан лойиҳалар чизишибди. Бинокорлик материаллари олиб, болалар уйини жиҳозлашибди ва ҳатто ўйинчоқлар сотиб олишибди. Бу энди кўпчиликнинг яхшилиги, бошқача айтганда совет кишиларининг оммавий яхшилигидир.

Бизда инсоннинг ташқи қиёфасигина эмас, қалби, хулқ-атвори, ўзаро муносабати тубдан яхшиланиб боряпти. Тўғри, айрим кўнгилсиз ҳодисалар учраб қолади ҳар замонда. Ҳозирги шароитда, янги инсонни тарбиялаш вазиятида бундай хираликлар кўзга кўпроқ ташланади. Дангал айтганда, ёмонлар ёмонликнинг умри қисқалигини фаҳмлаб қоляптилар. Хуллас, яхшилик яхши-да!

В. МУЗАФФАРОВ,
Фарғона.

ЯНГИ БОҒ ВА ХИЁБОНЛАР

БУХОРО. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бухоро областининг колхоз ва совхозларида кўчат экиш қизғин давом этмоқда. КПСС XXIII съезди номидаги Аму-Бухоро машина каналининг ишга туширилиши областдаги дашт ерларда қўшимча бир неча юз гектар майдонларда мевали боғлар барпо этиш имкониятини бермоқда.

Ғиждувон, Ромитан, Бухоро, Вобкент район хўжаликларида ҳозиргача 150 минг туп мевали дарахт кўчатлари сифатли тайёрланган майдонларга ўтқазилди. Бухоро шаҳар жамоатчилиги маҳаллаларда дам олиш хиёбонлари, йўл бўйларига икки минг тупдан ортиқ манзарали дарахт кўчатлари ўтқаздилар. Бу ерга қардош Қирғизистон ва Тожикистон ССР ўрмон хўжаликларидан қўшимча равишда яна минг тупдан ортиқ дуб, акация дарахт кўчатлари келтирилди. Шаҳар комсомол-ёшлари ўз кучлари билан барпо этилаётган гулзор ва хиёбонларни «Ёшлик», «Лола», «Табассум» деб номламоқдалар.

Қўҳна воҳа чиройига-чирой қўшаётган азамат боғбонлар беш йилликнинг охирига бориб, областда умумий боғлар майдонини 100 минг гектарга етказиш учун курашмоқдалар.

Т. НАЗИРОВ.

СУВ — ТАЖРИБАКОР ДЕҲҚОНЛАРГА

ҲОСИЛ ВА ДАРОМАД

Колхозимиз — кўп тармоқли хўжалик. Артель экономикасида пахтачилик катта ўрин тутади. Деҳқончилик қиладиган ерларимиз Шаҳрисабз шаҳри билан чегарадош. Бизда пахтадан мўл ҳосил етиштириш [illegible] мавжуд. Лекин шунга қарамай колхозимиз бир неча йиллар давомида қолоқ хўжаликлар қаторида турди. [illegible] Пахта тайёрлаш йиллик планини сурункасига бажаролмади. Ҳосилдорлик кескин тушиб кетди. Натижада пахтачиликдан келган даромад ҳам кўнгилдагидек бўлмади.

Бултур хўжалигимизда ҳар гектар ердан атиги 19 центнердан ҳосил олинди. Колхозимиз барча соҳалардан 1 миллион 278 минг 300 сўм даромад қилди. Шундан 1 миллион 40.400 сўми пахтачиликдан олинган. Ҳосилнинг камайиб кетганлиги натижасида пахтакорларимизнинг ойлик иш ҳақи ҳам паст бўлди. Аниқроғи, ҳар бир колхозчининг ўртача ойлик меҳнат ҳақи 53 сўмни ташкил этди, холос. Бу қаноатланарли кўрсаткич эмас. Шу туфайли меҳнат аҳли ўртасида ишга қизиқиш озгина бўлса-да сусайди.

Колхоз бамисоли катта дарё. Дарёда сув гоҳ тўлиб оқади, гоҳо камайиб кетади. Колхозда ҳам ана шундай, десак хато бўлмаса керак. Бу билан ўзимизни оқламоқчи эмасмиз, албатта. Ўтган ана шу йиллар ичида қолоқлик тинкамизни қуритди. Йиғилишларда хўжалигимиз раҳбарлари шаънига аччиқ-аччиқ сўзлар айтилди. Бошимиз танқидлардан чиқмади. Шундай бўлса ҳам эсанкираб қолмадик. Колхозчиларимиз билан ҳар бир ишни ўртоқча ўйлашдик, кенгашдик. Янги кадрлар танланди, реал режалар белгиланди. Хуллас, хўжалигимиздаги қолоқликнинг сабабларини атрофлича ўргандик.

Заргарбоб беш йилликнинг илк йилиданоқ бошқача иш тутдик. Аввало пахта ерларимизнинг структурасини, ҳосилдорлигини ошириш борасида кўпгина муҳим тадбирлар амалга оширилди. Алмашлаб экиш усулидан фойдаландик. [illegible] Чигит ериниг ўз вақтида униб чиқди. Ғўза парвариши ҳаммамизнинг диққат марказимизда турди. Ўсимлик қатор ораларини ишлаш, озиқлантириш ва суғориш каби агротехника тадбирлари қулай фурсатларда ўтказилди. Колхозчилар вақти-вақтида моддий жиҳатдан рағбатлантириб борилди. Меҳнат аҳли ўртасида социалистик мусобақа ҳаракати кенг қулоч ёйди. Кўп сонли агитаторларимиз пахтакорлар ўртасида оммавий-сиёсий ва тушунтириш ишларини хўжалик ҳаёти билан боғлаб олиб бордилар. Энг муҳими, одамларда меҳнатга зўр ҳавас уйғотилди. [illegible] Ана шу каби тадбирлар [illegible] ғалабаларимизнинг асосий гарови бўлди.

Далаларимизда пахта мўл битди. План ҳам қисқа муддатда адо этилди. Шундан сўнг пахтакорларимиз зиммадаги юксак социалистик мажбуриятни бажариш сари курашга отландилар. Хуллас, йил бўйи тўккан пешана теримиз дур-жавоҳир бўлиб йўғрилди. Эл хазинасига 1170 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 33 центнердан биринчи сорт хом ашё армуғон этилди. Пахтанинг талайгина қисми «зангори кема»лар бункерларидан тўкилди. Йиллик плангина эмас, балки мажбурият ҳам тўла-тўкис адо этилди. Эл юрт олдида юзимиз ёруғ бўлди.

Даромадга қараб буромад, дейдилар. [illegible] Даромад ҳам чакки эмас. Бухгалтерия ҳисоб-китобига қараганда, бу йил колхозимиз хўжаликнинг барча тармоқларидан 1 миллион 595 минг 400 сўм даромад қилади. Колхозимиз биргина машина терими ҳисобига 33 минг сўм иқтисодий фойда кўрди. Бу йилги даромадни бултургига таққослаганда 317 минг сўм кўпдир.

Колхозчиларимизнинг меҳнат ҳақи аввалги йиллардагига қараганда кескин даражада ошди. Буни шундан ҳам билиш мумкинки, бу йил ҳар бир колхозчининг бир кунлик меҳнат ҳақи 6,5-7 сўмни ташкил этмоқда. Шербобо Раҳматов, Зариф Пўлатов, Тарнат Камолов ўртоқлар каби механизаторларнинг ўртача ойлик меҳнат ҳақи 170-200 сўмдан ошиб тушяпти.

Шу кунларда [illegible] ҳаракатида бўлмоқдалар. Хўжалигимизда пахта ерлари шудгорлаб қўйилди. Биз илғор хўжаликлар қаторидан ўрин олганмиз. Қўлга киритилган меҳнат ғалабаларини мустаҳкамлаш йўлида бундан кейин ҳам мавжуд ички резерв ва имкониятлардан унумли фойдаланиш тараддудини кўраверамиз.

Қ. ЯРАШЕВ,
Шаҳрисабз районидаги Калинин номли колхоз раиси.

М. АЭДИНОВ,
колхоз экономисти.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР. Тўрткўл районидаги қишлоқ хўжалик артеллари маблағи билан қурилган колхозлараро санаторий йилнинг ҳамма фаслида намунали ишлаётир. Бу ерда бира тўла юздан ортиқ киши дам олиши мумкин. Суратда: колхозлараро санаторийнинг кўриниши.

А. Ходаков фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПОЛЬША ПЛАСТИНКАЛАРИ ТОШКЕНТДА

Шу кунларда Тошкент Марказий универмагининг грампластинкалар бўлимида поляк куйлари янграмоқда. Чунки, бу ерда Польша Халқ Республикасидаги «АРС ПОЛОНА» грампластинка фирмасининг кўргазма — декадаси очилган. Кўплаб пластинкаларга поляк классик композиторларининг опера, симфониялари, ҳозирги замон поляк композиторларининг қўшиқлари ёзилган. Музика ихлосмандлари бу грампластинкаларни зўр қизиқиш билан сотиб олмоқдалар.

А. ХАЛИЛОВ.

ЮБИЛЕЙ ОЛДИДАН

Охунбобоев номидаги Андижон область музикали драма ва комедия театри биносида буюк ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан юбилей кечаси бўлиб ўтди.

Тантанали юбилей кечасида Андижон Давлат педагогика институти ўқитувчилари, филология фанлари кандидатлари Ҳошимжон Раззоқов «Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида», Р. Алиев «Навоий ва замонамиз» деган темада доклад қилдилар.

Н. АБДУСАЛОМОВ.

Ғўзапоядан шойи

Наманганда қурилаётган шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг биринчи кисми шу йил охирида ишга туширилади.

Шойи ишлаб чиқаришда асосий хом ашё ғўзапоядир.

Ҳ. ПУЛАТОВ.

МЕҲНАТДАН БАХТ ТОПДИ

Косон районидаги «Большевик» совхози 2-фермасининг бош чўпони Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Жўра Хўжамуродов КПСС XXIII съезди қарорларига қатъий амал қила бориб, қўйчиликни ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасида ажойиб ғалабаларни қўлга киритди.

Ўртоқ Ж. Хўжамуродов ўз боқувидаги 520 совлиқнинг ҳар юз бошидан 150 тадан қўзи, ҳар қўйдан 3 килограммдан жун қирқиб олишга муваффақ бўлди. Наслга қўзи қолдириш планини ошиғи билан адо этди. Қоракўл терининг 95 процентини биринчи сортга топширди.

Бу ютуқлар ўз-ўзидан қўлга киритилмади, албатта. Бунинг учун кечани-кеча, кундузни-кундуз демай фидокорона меҳнат қилди. Бу йўлда учраган қийинчиликларни мардонаварлик билан енгди.

Тажрибали чўпон ўртоқ Ж. Хўжамуродов бу йилги муваффақиятни янада мустаҳкамлаш учун асосий эътиборни мустаҳкам ем-хашак базаси яратишга қаратди. Ўз ёрдамчилари билан ҳамкорликда ишлаб, моллар учун 1500 центнердан ошиқ озуқа ҳозирлаб қўйди. Бу ҳар қўйга ўртача 200-250 килограммдан тўғри келади.

Яйлов шунқори беш йилликнинг иккинчи йилида янада катта марраларни кўзламоқда. У ўз отаридаги ҳар юз совлиқдан 155 тадан қўзи ва ҳар қўйдан 3,3 килограммдан жун олиш, қоракўл терининг 97 процентини биринчи сортга топширишни таъминлаш мажбуриятини олди.

— Мен қарийб 20 йилдан буён чўпонлик қиламан, — дейди биз билан суҳбатда ўртоқ Ж. Хўжамуродов. — Қиш чўпонлар учун қанчалик серташвиш келишини яхши биламан. Ана шундай қировли кунларда қийналиб қолмаслик учун етарли миқдорда озуқа жамғараман. Уни майдалаб кучли озуқалар билан қўшиб, аралашма қилиб молларга едирамаан. Қиш давомида совлиқлардан бирортасининг ҳам нобуд бўлишига йўл қўймай ва ўрта семизликдан юқори бўлиши учун курашаман.

Ҳақиқатан ҳам шундай. Ўртоқ Ж. Хўжамуродов шунинг учун ҳам ваъдасига вафо қиляпти. Эл-юрт олдида берган сўзининг устидан чиқаяпти.

Б. ИКРОМОВ.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ЎЗ ИШИНИНГ ОШИҒИ

Одатда, газетхон кўнглига хуш келган у ёки бу мақолани ўқир экан, охирида материални уюштирган авторнинг фамилиясига бир назар ташлайди. «Қойил қилибди» ёки «бўшроқ ёзилибди» деган мулоҳазасини кўнглидан ўтказади-ю, лекин газетани бунёдга келтиришда ҳиссасини қўшган қанчадан-қанча бошқа одамлар борлигини хаёлига ҳам келтирмайди.

Асалари узоқ-узоқларга парвоз қилиб мисқоллаб тўплаган болини уясига олиб келганидек, мухбир ҳам завод ва фабрикаларда, колхоз далаларида, қурилишларда бўлиб, совет халқининг меҳнати туфайли бунёдга келаётган ажойиботлар ҳақида тўплаган «бол»ини редакцияга олиб келади. Биз журналистнинг машаққатли ва шарафли меҳнати туфайли тўпланган мана шу «бол»ни дастурхонга қўйиб, уни ўқувчиларга тақдим қилиш жараёнида тунни-тун, кунни-кун демай меҳнат қилаётган оддий кишилар — матбаачилар, нашриёт ходимлари ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Раҳим Одилов ҳам ўзининг йигирма йиллик меҳнат фаолиятини нашриёт ишига бағишлаган оддий кишилардан бири.

Ўн уч яшар Раҳимжон 5-синфда ўқиб юрган чоғида мактаб ўқувчилари билан бирга Эскижўвадаги (ҳозирги Калинин майдони) 1-босмахонага экскурсияга боради. Шунда унинг бутун хаёлини бу касбга бўлган муҳаббат чулғаб олди ва уни шу йилнинг кузидаёқ босмахона қошидаги 2-ҳунар билим юртига томон бошлади.

Уйига югурганича келган Раҳимжоннинг севинчидан икки юзи қип-қизарган, ҳаяжонини босолмай энтикиб-энтикиб нафас оларди.

— Онажон, мен энди босмахонада ҳам ўқийман, ҳам ишлайман... Маҳсума хола ўғлининг қувончига шерик бўлар экан, уни бағрига босиб ишига ривож тилади.

Шу куни Раҳим алламаҳалгача хаёл суриб ухлай олмади. Гоҳ қулоғига машиналарнинг музика садоси каби бир оҳангдаги товуши эшитилар, гоҳ бир текисда тахланиб бораётган коғозлар кўз ўнгидан ўтарди. Эртаси куни биринчи бор билим юртига қадам қўйгандаги ҳаяжонини айтмайсизми! Ҳаммасидан ҳам, ишни эплай олармиканман, ўқув босмахонасидагилар қандай кутиб олишар экан, деб ташвишлангани-чи? Ҳаммаси-ҳаммаси — ҳунар мактабидаги икки йилги шогирдлик даври ҳам орқада қолди. 1946 йилдан нашриётда мустақил иш фаолиятини бошлади. Степан Васильевич Буравлев каби босмахона ишининг моҳир усталари қўлида таълим олди ва чиниқди. Уч йил армия сафида хизмат қилганини ҳисобга олмасак, ҳозиргача стереотип цехида металл саҳифа қуювчи бўлиб узлуксиз ишлаб келмоқда.

Ўз касбининг ошиғи, камтарин ишчи Раҳим Одилов ўтмиш йилларини эслаб, шундай ҳикоя қилади:

— Мен даставвал иш фаолиятимни бошлаган йилларда ҳарфлар қўлда териларди. Ҳатто саҳифани қуйиш учун қўрғошинни кўмир ёқиб эритар, болға, эгов ва бошқа оддий асбоблар билан текислар эдик. Ҳозир иш шароитимиз тамомила ўзгариб кетди. Ҳарфлар линотип машинасида терилиб, верстал цехида қоғоз матрица олингач, бизнинг цехимизга юборилади. Биз Ярославль областидаги Шчербаков номли заводдан келтирилган «ОГА» (газета қуядиган агрегат) машинаси билан ҳар беш минутда 19 килограммли металл саҳифани тайёрлаб, конвейер орқали

печать цехига етказиб берамиз.

Цехда ишчиларга қулайлик туғдириш учун ҳамма шароитлар яратиб берилган: автомат газ сув аппарати ўрнатилган, махсус дам олиш хонаси ажратилган.

Илгари самолётда келтириладиган матрицаларни пойлаб, ишчиларнинг кўп вақти бекорга кетарди. Бир ойдирки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти «Правда», «Известия» ва бошқа марказий газеталарнинг матрицасини Москвадан фототелеграф орқали қабул қилиб олмоқда. Самолётлар қатнови учун ноқулай бўлган ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам, москваликлар ҳали ширин уйқуда ётганларида, тошкентликлар марказий газеталарни ўқимоқдалар.

А. МАЪЗУМОВ.

ҲАЙКАЛЛАР СЎЗЛАЙДИ

(ДОСТОНДАН ПАРЧА).

Бир дақиқа тингла, жигарим, бизни,
Юракда дардимиз кўпдир жуда ҳам.
Узиб ололмадик кўкдан юлдузни
Ва лекин розидир биздан бу олам.
Суролмадик ҳаёт завқини ҳатто,
Фароғат жомидан тотиб кўрмадик.
Уттизга етмасдан ўқидик видо;
Сўлим боғларида яйраб юрмадик.
Қўрғошин парчаси қалбларда қолди,
Бўса оташидан ёнмади лаблар.
Мактублар ҳавода, ўтда йўқолди,
Ёр васлин билмади миллионлаб алплар.
Ишқ боғига энди қўйибсан қадам,
Бошингга тушибди дунё ишлари.
Биз ҳам йигирма йил бундан муқаддам,
Сендайдик, дунёнинг ўй-ташвишлари —

Энди тошин қўйган эди кифтларга,
Ҳаёт шаробидан маст, сархуш эдик.
Тунлари сеҳрли боқиб шифтларга,
Севган қизимизни ўйлаб кетардик.
Васл уйига тушиб мангулик ҳижрон,
Севги дарахтига урилди болта.
Ватан деб, урушга жўнадик шу он,
«Ҳаёт-мамот» кутди бизларни олдда.

Ол байроқ тагида аста эгиб бош,
Қадоқ қўлимизга олдик милтиқни.
Шинелимиз тўшак,
Болиш бўлди тош,

Куну тун билмадик иссиқ-совуқни.
Бир парча қоғозга ёзиб «салом хат»,
Окопдан йўлладик ёр-биродарга.
Баъзида топмадик хат учун фурсат,
Кўнгил ошиқса ҳам она диёрга.
Фашистлар дастидан топталган тупроқ,
Мўматалоқ бўлган эди бомбадан...
Кўмирдай қорайиб, бўлиб яҳо чоқ,
Фарёд чекарди ер ушбу дунёдан.
Қон бериб қон олдик,
Жон бериб жонни,
Уқ теккан чоғда ҳам йиқилдик олға.

Фашистдан тозалаб она-Ватанни,
Падаркуш Гитлерни қолдирдик доғда.
Душманнинг уруғин қуритинглар деб,
Нон-тузни узатди бизга қардошлар.
Уларнинг шодлиги, севинчин кўриб,
Осмонга етгандай бўларди бошлар.
Қардошлар бахтига бўлиб халоскор,
Жангларда йўқотдик азиз дўстларни.
Ғарб сари йўл олдик кундуз ва саҳар,
Қўрғошин парчаси ўйди кўзларни.
«Катюша» нидоси, тўплар садоси,
Уқлар чақинида туғилди баҳор.
Апрель этагида майнинг сабоси
Муаззам зафардан беролди хабар.
Сўнгги ҳужум билан Берлинга, болам,
Кириб борди дастлаб бизнинг полкимиз.
Улуғ зафар тонгин кутарди олам,
Чаларди Ғалаба гимнин қалбимиз.
Шундай улуғ жангда, муаззам жангда
Отанг бизга жасур командир эди.
Бир томчи қони то қолгунча танда,
Фашистла юзма-юз туриб жанг қилди.

Барот **БОЙҚОБИЛОВ.**

Ҳамид ҒУЛОМ.

КАПАЛАК ҚИЗ УЙИ

«ЯПОНИЯ ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР» ТУРКУМИДАН.

Экспресс Нагасакига кундуз соат тўртга яқин кириб келди. Узун перрон вагонлардан тушган одамларга тўлди. Лекин улар бир зумда тарқалиб бўлишди: у ер—бу ердаги кенг зиналардан ер ости йўлига тушиб, ундан шаҳарга — вокзал майдонига чиқишди ва ким пиёда, ким таксида манзилларига интилишди.

Бир қараганда бу шаҳарни бошқа шаҳарлардан фарқ қилиш қийин: кенг майдон, кенг кўчалар, баланд кулранг иморатлар, меҳмонхоналар, магазинлар, светофорлар, машиналар... Йўлкаларга шошқин одамлар сиғишмайди. Марказий кўчадаги дорихона бўм-бўш. Бироқ онда-сонда харидор кириб қолгудай бўлса, дорихона эгаси ва унинг хизматчи қизлари бир онда аллақаердан пайдо бўлишиб, уни ўраб олиб, савдони қизитиб юборишади.

Японияниг бошқа шаҳарлари каби, бу шаҳарига ҳам сайёҳлар кўп келишади. Айниқса, келин-куёвлар... Японларнинг одати бўйича, тўй ўтиши билан йигит ва қизни йўлга кузатишади; бадавлатроқ оила — узоқроққа, бундайроқ оила— яқинроққа юборади. Чунончи, келин билан куёв Окаямадан Коккурага ёки Хиросимадан Нагасакига йўл олишади. Бу шаҳардаги бирорта меҳмонхонага тушиб, икки-уч кун туришади, томоша қилишади, кейин уйларига ба ҳоли қудрат совға-салом олиб қайтишади.

Соат энди тўртга яқинлашган бўлса ҳам, булутли кун бўлганиданми ёки бу ернинг табиати ўзи шунақами — ҳар қалай оқшом яқинлашган; сурманг хомуш кўкдан туман ёғилар, вокзал майдонидаги юксак бетон устунларда ёқилган электр чироқлар хирагина нур сочар эди. Эҳтимол, Кюсю оролидаги бошқа шаҳарларда ҳам кун ботиб кеч кираётгандир эҳтимол, у ерларда ҳам туман ичида чироқлар ожизгина милтиллаётгандир. Аммо Нагасакида кишилар ўйи, хаёлида бу туман ва бу қоронғилик дафъатан бошқа бир асдалик билан, бундан йигирма йил муқаддам шаҳар бошига тушган мушкул фожиа билан қоришиб кетади. Бу ерга келганлар кимлар бўлишмасин: келин-куёвларми, саноатчилар, савдогарлар ёки шунчаки сайёҳларми — улар даставвал Нагасаки тақдирини, уни вайрон қилган америка атом бомбасини, шу битта бомба алангасида ёниб тугаган саксон минг ҳаётни ва ўз ерида сояга айланган тағин саксон минг мажруҳни ўйлайдилар...

«Нагасаки гранд отель»нинг холлида чарм қопланган вазмин креслода ўтириб кишиларни кузатдим. Поездан тушган келин-куёвлар лифтларда юқори қаватларга кўтарилишди. Ғарбнинг аллақайси мамлакатидан келган уч-тўрт саноатчи япон ҳамкасблари билан учрашиб ресторанга кириб кетишди. Меҳмонхона хизматчилари — ўрта бўйликкина озғингина уч қиз конторада жимгина ўтириб ҳисоб-китоб билан машғул. Кўк халатдаги, лифт юргизувчи қизлар эшикларни очиб қўйиб янги меҳмонларни кутишяпти. Бурчакдаги мўъжазгина ойнаванд магазин оқ неон шуъласидан ярқирайди. Совға-саломлар витринаси ёнида новчадан келган қотмагина хушрўй қиз тик турибди. Қарасангиз — жилмаяди, қарамасангиз — ҳайкалдай қотиб тураберади.

Витрина ёнига бориб, тартиб билан териб қўйилган буюмларни кўздан кечирдим. Уртача альбом муқовасичалик матоларга каштачи рассомлар турли шаклларни тикишибди: Нагасаки порти, кемалар, ғаровдан ясалган уйлар... Қўғирчоқлар кўп: саватчалардаги оқ бароқ кучуклар табиий вовуллайди, маймунлар ноғора чалади. Айниқса, гейшалар — япон гўзаллари нозик санъат билан ишланган: гулдор кимонодаги қизларнинг шакллари Токионинг Кабуки театридаги актрисаларни эслатади. Открыткаларда ҳам — денгиз манзаралари, бутхоналар, гейшалар...

Сотувчи қиз менинг булардан бошқа яна ниманидир излаётганимни сезди шекилли, ёрдамга келди. Кичик каштачалардан биридаги расмни кўрсатиб:

— Чио-Чио-сан уйи, — деди. Қиз менинг чааjжубланиб қараб қолганимни сезди шекилли, инглиз тилига таржима қилди: — Баттерфлай... Капалак... Капалак қиз уйи... Опера...

Ҳа, энди тушундим. Джакомо Пуччинии операси: «Чио-Чио-сан». Мен асардаги воқеанинг Японияга алоқадорлигини, унда япон қизи Чио-Чио-сан тақдири, севги фожиаси ҳикоя қилинганини билсам ҳам, у қиз мана шу шаҳарда, Нагасакида яшаганидан, унинг муҳаббати, умидлари шу денгиз қирғоғида чил-чил синганидан хабарсиз эдим.

Гоҳо шундай бўлади. Киши бир нарсани ўйлаб турганида унга иккинчи, учинчи нарсалар келиб қўшилади, кўнгил дафъатан туғилган ҳисларни сиғдира олмай қийналади, бош сирқирайди. Дарҳақиқат, атом бомбаси фожиасига Чио-Чио-сан фожиаси қўшилиб, гарчанд уларнинг ўртасида узвий бир алоқа бўлмаса ҳам, анча эсанкираб қолдим. Каштачани сотиб олдим-да, хонамга кириб, чироқ ёруғида синчиклаб кўздан кечирдим.

Соҳилда эгик ғаров томли оддий япон уйи. Теварагида яшил ўтлар тартибсиз ўсиб ётибди. Ёнбошида — хурмо дарахти. Яланғоч шохларда шода-шода қизғиш япон хурмолари пишиб ётибди. Орқасида — мовий денгизнинг оқ бароқ тўлқинлари кўзга ташланади. Бошқа ҳеч нарса йўқ. Лекин операдаги воқеадан хабардор кишига бу расмдаги уй ҳам, дарахт ҳам, денгиз ҳам, кўкат ҳам бир маъно касб этади ва хотираларни турна галасидай парвоз эттиради.

Узоқ Ғарбдан келган барон — офицерга алданган япон қизининг тақдирини ва унинг Пуччини операсидаги ўлмас сиймосини ўйлаб ўтирарканман, мезбонлар келиб, шаҳар сайрига бошлашди.

Нагасакига келган киши аввало атом бомбаси қурбонлари хотирасига тикланган ҳайкал олдига боради. Биз ҳам ўша ерга йўл олдик.

Нагасаки тоғлар оралиғидаги дарага қурилган. Шаҳар икки томонда тепаликдан бошланиб пастликка тушиб келади. 1945 йил 9 августда америка учувчиси атом бомбасини ўн минг метр баландликдан шаҳарнинг нақ ўртасига ташлаган. Бомба олти юз метр баландликда ёрилиб, унинг алангаси одамлар, уйлар, тошлар, тупроқлар — хуллас, бор нарсанинг ҳаммасини баробар ёндирган. Эпицентр деган сўз бу ерда бомба тушган марказ маъносида ишлатилади. Тирик қолган мажруҳлар ўша кунни эслаганда гапни: «эпицентрдан бир километр... икки километр... тўрт километр ерда турган эдим», деб бошлайдилар.

Тепаликда бундани эслатувчи буюк ҳайкал қад кўтариб турибди. Боқишлари ғуссали улуғ инсон ўнг қўлини кўкка чўзиб: огоҳ бўлинглар! — деб хитоб қилаётгандай.

Огоҳ бўлинглар! — Нагасаки фожиаси такрорланмасин.

Огоҳ бўлинглар! — уруш хавфи йўқолгани йўқ.

Огоҳ бўлинглар!— Атом бомбаси ва ба\'ки ундан ҳам даҳшатлироқ қуроллар кўпайиб боряпти.

Ҳайкал пойдеворидаги ёзувларни бефарқ ўқиш мумкин эмас. Рақамлар... ўлганлар сони, яраланганлар сони, қони заҳарланганлар сони...

Ҳайкал атрофидаги манзарани кўрсангиз, қалбингиз титрайди. Озғин, рангпар, куйган, майиб аёллар Нагасакининг ёдгорлик медаллари, открыткалар, туморлар сотиб юришибди. Булар — атом зарраларидан «оқ қон» дардига мубтало бўлган, ер юзида омонат сургалиб юрган соялар... Улар совға-салом магазинининг хўжайинидан буюм олиб сайёҳларга сотишади, бир амаллаб кун кўришади.

Мен уларнинг бир нечталари билан суҳбатлашдим. Агар қўлимда Шекспир қалами бўлганда, ҳар бир фожиани бир китоб қилиб ёзган бўлар эдим.

Мана, атом бомбаси жаҳаннамининг кичик лавҳалари:

Тумор сотувчи аёл: Ёшим ўттиз саккизда. Ишонмайсиз. Мени кўрганлар юзимдаги ажинга, сочимнинг буткул оқарганига, мажолимнинг тугаганига қараб, олтмишда дейишади. Ишонинг — ёшим ўттиз саккизда. Бомба ёрилганда эпицентрдан тўрт километр наридаги идорада ишлаб ўтирардим. Ёшим ўн саккизда эди. Бир ҳафтадан кейин тўйим бўлиши керак эди. Севган йигитим ўша куни балиқ овлаб келиб, бозорга олиб кетган эди. Онам уйда келинлик кўйлагимни тикаётган эди. Отам шаҳарда такси ҳайдаб юрарди. Икки укам мактабга кетган эди. Осмондан қаттиқ гулдурос билан олов ёғилганини идора деразасидан кўрдим. Учинчи қаватда эдим. Бино зилзила вақтдагидек қарсиллаб тебранди. Деразa кесакиси билан учиб кетди. Юз-кўзимга олов урилди. Ҳушимдан кетдим. Ўзимга келганимда қулаган бино ғиштлари тагида ўнг қўлим чиқиб ётардим. Одамларнинг дод-фарёдларини эшитдим. Ғиштлар тагидан бир амаллаб сургалиб чиқиб уйимга чопдим. Ёғоч уйимиз ёниб тугаётган эди. Гўштлари ёниб, суяклари қорайган онам ўлигини базўр танидим. Мактабга югурдим. Уйиб қўйилган мурдалар ичидан иккала укамни топдим. Бозорга чопдим. Севган йигитим балиқ сотиб ўтирган ерда фақат соя қолибди. Ўша куни кечаси дадамнинг ўлигини олиб келишди. Олти йил касалхонада ётдим. Ҳозир ҳам ҳар ҳафта қатнаб тураман. Лекин бу дарднинг давоси йўқ...

Открытка сотувчи аёл: эпицентрдан уч километр масофада кирхонада кир юваётган эдим. Тревога бўлди. Аммо пана жойда — ертўлада ишлаётганим учун унча парво қилмадим. Орадан бир неча дақиқа ўтгач, бинонинг юқоридаги қаватлари қалдираб қулади. Шовқин-сурон, дод-фарёд бошланди. Ертўладан чиқиладиган бирдан-бир эшик қарсиллаб синди. Мен билан бирга ишлаётган қизлар билан унга интилдик. Бироқ, бино парчалари эшик олдини тўсиб қўйган эди. Қамалиб қолдик. Ташқарида нима бўлганини билмаймиз. Эшик ўрнини очишга қанча вақт уринганимизни ҳам билмаймиз. Ҳар ҳолда, чиқишга муваффақ бўлдик. Битта ҳам бутун уй қолмаган, ҳаммаёқ ёнар, куйган одамлар телбаланиб додлаб юришарди. Уйга чопдим. Уй босиб, онам, отам, эрим, уч қизим ўлибди. Ўзимни унутиб, уларни ёнғин тагидан тортиб ола бошладим. Кўйлагим буткул куйиб тушди, қўл-оёқларим жизиллади, ҳушимдан кетдим... Касалхонага келтиришиб, қоним заҳарланганини аниқлашибди. Мана, йигирма йилдирки ёлғизман. Аллақандай ғул-ғула дилимни тирнайди. Бирор кеча тинч ухлаганимни эслай олмайман. Открыткалар... Мен сизга сотаётган открыткалар чиройли... Буларда Нагасаки кулфатидан асар ҳам йўқ...

Ҳайкал рўпарасида уч қаватли янги бино қурилган. Бу музей. Кирдим. Атом бомбаси портлаган куни Нагасакида юз берган фожиа музейдаги экспонатларда акс этган. Ўша дақиқада бузилиб тўхтаган девор соати... Куйган одамларнинг суратлари... Эриб қўйилган ғишт, тошлар... Вайроналар. Тағин рақамлар...

Нечундир, каштага тикилган Капалак қиз уйини эсладим. Ўша уй омон қолганмикан? Ёки, ўз фожиаси етмагандай, яна бир фожиага ҳам дучор бўлганмикан?

Майдонга чиқдим.

Ҳайкалга қарадим. У ҳамон ўнг қўлини кўкка чўзиб:

— Огоҳ бўлинглар! — деб турибди.

Мезбонларнинг ҳам хомуш тортиб қолишгани сезилиб турарди. Ҳар гал музейни кўрганда улар Нагасаки фожиасини қайта бошдан кечиришларини англадим.

— Капалак қиз уйига бормайликми?

Бу илтимос мезбонларга ёқиб тушди. Улар ҳам мен каби, денгиз ҳавосидан нафас олиш, чиройли манзараларни томоша қилиш атом бомбасининг мудҳиш хотирасини бир оз унуттиришига умид боғлаб, дарҳол йўлга отланишди.

Туман ҳали тарқамаган бўлса ҳам шаҳарда, портда ҳисобсиз чироқлар ёқилган, маёқларнинг зангори шуълалари порлар, янги иморатларнинг пештоқларидаги реклама нурлари товланарди. Порт гавжум. Причалда пароходлар, танкерлар тиғиз, автокранлар уларга юк ортар, докерлар бақириб-чақириб ишлашарди.

Машиналаримиз портни ёнлаб ўтиб, баландликка — Капалак қиз уйи томонга кўтарилди.

Каштачадаги кўримсизгина японча уй кўз олдимдан кетмас, ҳозир уни кўрсам, Чио-Чио-сан ҳикоясини эшитсам керак, деб ҳаяжонлана бошлаган эдим. Бу ердаги манзара ҳам, муҳит ҳам тамомила бошқача бўлиб чиқди.

Аввало, муҳташам бутхонага ва унинг ёнидаги обод уйларга, аллақандай ҳайкалларга дуч келдик. Мезбонлар Чио-Чио-санни алдаган баронга мадҳ ўқиб кетишди: уйлар—бароннинг уйлари; ҳайкал — бароннинг ҳайкали; Нагасаки портига унинг кемалари келган ва ҳоказо.

Тепадаги майдончада «Чио-Чио-сан» операсида бош ролни ижро этган япон актрисасининг ҳайкали бор. У ёш болани етаклаб турибди. Ҳайкал ёнидаги мармар деворда композитор Пуччини барельефи...

Шу ерлик кексалар билан суҳбатлашдим. Улар Капалак қиз тарихини ўз ота-оналаридан эшитганликларини сўзладилар. Уларнинг ҳикоясига қараганда Чио-Чио-сан гейша, яъни ҳам созанда, ҳам хонанда бўлган, офицер—барон унга уйланишни ваъда қилган, лекин сўзида турмаган. У Чио-Чио-санни боласи билан ташлаб, ғарблик бошқа бадавлат хонимга уйланган. Кейин воқеа худди операда тасвирланганидек якунланган.

Нагасаки кексалари менга Капалак қиз уйини кўрсатишди. Каштачадаги расмда тасвирланган уйга ўхшайди. Ҳавозалар билан ўраб қўйилибди — тикланяпти. Демак, атом бомбасидан бу уй ҳам ёнган. Лекин барон уйларидан, меҳмонхоналардан, магазинлардан кейин тикланяпти. Зотан портга келгувчилар, Нагасаки меҳмонлари аввало шу уйни — Капалак қиз уйини, ҳижрон ва алам кулбасини сўроқлайдилар.

Оқшом. Порт чароғон. Йўллар тиқин. Ҳамон сайёҳларнинг кети узилмайди. Капалак қиз ҳаётига доир суратлар сотилаётган дўконларнинг ойналари ярақлайди. Ранг-баранг рекламалар рақс этади.

Фақат, Капалак қиз уйида чироқ ёқилмаган. Унинг эгик томини хира туман босиб ётибди...

Япония, Нагасаки.

Ноябрь, 1966 йил.

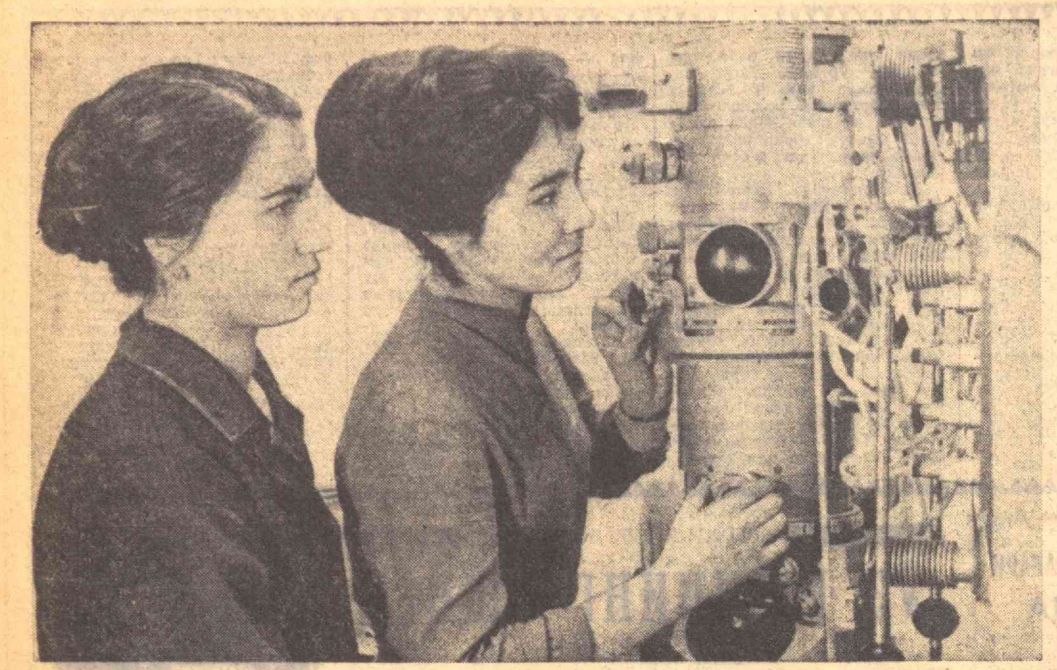

БИЗНИНГ АХБОРОТ

УНВОН МУБОРАК

Хизмат кўрсатган спорт мастери, СССР да хизмат кўрсатган тренер Михаил Иосифович Якушиннинг номи спортчилар оммаси ва футбол ишқибозларига жуда таниш. Мамлакат футболини жаҳон аренасига олиб чиқишда унинг ҳам катта улуши бор.

У «Пахтакор» командасига устозлик қилиб, команда ўйинчиларининг ўқув-тарбия ва тактик маҳоратларини ўстиришда катта ишлар қилди. «Пахтакор» командасининг турнир жадвалида кучли ўнликка кирганлиги ҳам тренернинг ўйинчиларни футбол мавсумига яхши тайёрлаганлигидан далолат бериб турибди. Яқинда Ўзбекистон ССР спорт жамиятлари ва ташкилотлари Союзи советининг президиуми «Пахтакор» командасининг тренери Михаил Якушинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер» унвонини беришга қарор қилди.

Спортчилар ва ишқибозлар футбол мутахассисини юксак унвон билан табриклайдилар.

КОЛХОЗЧИЛАР УЧУН

«Победа» колхозида 20 та янги уй қурилиб, колхозчилар ихтиёрига топширилди. Ленин районидаги колхозлараро қурилиш ташкилотининг Абдуқаҳҳор Йўлдошев бошлиқ бригадаси яқинда яна 5 та уйни қуриб битказди.

ТОШКЕНТ Давлат университетининг физика факультети лабораториялари ҳозирги замон янги ускуналари билан жиҳозланган. Суратда: электроника кафедрасининг IV курс студентлари Ш. Назарова ва Т. Қосимовалар электрон микроскоп билан иш олиб бораётирлар.

И. Глауберзон фотоси.

«ХИЁНАТ» СУРАТГА ОЛИНМОҚДА

БУХОРО («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда «Тожикфильм» студияси таниқли тожик ёзувчиси Жалол Икромийнинг «Хиёнат» романи асосида янги фильмни суратга олмоқда. Асарда Бухорода Октябрь инқилобининг узил-кесил ғалабаси ифода этилади.

«Хиёнат» фильмидаги асосий ролларни СССР халқ артистлари Олим Хўжаев, Наби Раҳимов, Тожикистон ССР халқ артисти Х. Раҳматуллаев, Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артист Х. Абдураззоқов ва бошқа артистлар ижро этмоқдалар.

Фильм Улуғ Октябрнинг буюк тантаналари кунларида экранларга чиқарилади.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Фортепьяно пьесалари, 10.10 — Қўшиқлар, 10.30 — «Хоразм қўшиғи» операсидан парчалар, 11.10 — «Ленин ҳамиша биз билан» (рус.), 12.15 — Спорт (рус.), 12.30 — Ўрта Осиё республикалари куйлари, 13.30 — Концерт, 16.15 — Халқ чолғу оркестри (рус.), 17.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.10 — Чехословакия эстрада куйлари, 18.30 — Эстрада концерти, 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «Бузрук» мақомидан парчалар, 20.45 — Қурилиш поезди келади, 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Коммунистик ахлоқ ва тарбия, 22.15 — Рақс куйлари, 22.40 — Т. Тула ва Р. Бобожон шеърлари, 23.20 — Қиш оқшомлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Ленин юлдузлари порлайверсин** (болалар учун), 18.50 — **Шоир Собир Абдулла,** 19.15 — **Савайлиларнинг ватанпарварлик ташаббуслари кенг қулоч ёйсин,** 19.35 — **Концерт.**

Рус тилида: 20.20 — **Телевизион янгиликлар.**

20.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Болалар ва дарахт,** 17.15 — **Тошкент янгиликлари,** 17.25 — **Камер куйлар,** 18.00 — **Уйновчи** (телеспектакль).

20.25 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.20 — **Замондош,** 20.40 — **Ҳужжатли фильм,** 21.30 — **Тошкент янгиликлари,** 21.40 — **Бедарак кетган** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 14/XII да **Санъат усталари концерти,** 15/XII да **Трубадур.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/XII да **Оқ кабутар,** 15/XII да **Қирол Лир.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 14/XII да **Қалам қошлигим,** 15/XII да **Жон қизлар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ўзбек цирки,** йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан** ва **қизиқчилар группаси.**

● Озодлик армиясининг агрессорларга зарбаси

● Камбоджа билан Таиланд чегарасида қуролли иғвогарлик

● Ражешвар Рао ва Рамдео Шарма қамоққа олинди

● Яна 2.000 киши ишдан бўшатилади

Оламда НИМА ГАП

ШАРҚИЙ НИГЕРИЯ ГУБЕРНАТОРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ПАРИЖ, 12 декабрь. (ТАСС). Нигерия Шарқий областининг ҳарбий губернатори подполковник Одумегву-Ожукву Франс Пресс агентлиги мухбири билан Энугуда суҳбатлашиб, мамлакат конституциясини ишлаб чиқиш мақсадида Нигерия ҳарбий ҳукуматининг бошлиғи полковник Говон чақираётган таъсис ассамблеясига Шарқий область вакиллар юбормайди, деб айтди.

Шу билан бирга Одумегву-Ожукву Нигериядаги тўртта область ҳарбий губернаторлари ўртасида келиб чиққан ихтилофларни бартараф этиш мақсадида «Нигерия ташқарисидаги ҳар қандай жойда» шу губернаторлар ўртасида музокаралар ўтказишни таклиф қилди. Губернаторлар, деди у, яқин ҳафталарда учрашишлари мумкин бўлур эди.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ҲАРАКАТИ

ХАНОЙ, 12 декабрь. (ТАСС). Вьетнам Информация агентлигининг Озодлик радиоси эшиттиришига асосланиб хабар беришича, Озодлик армиясининг маҳаллий кучлари билан Жанубий Вьетнам партизанлари 29 ва 30 ноябрь кунлари Шадек вилоятида олиб борилган икки кунлик жанг вақтида қўғирчоқ ҳукумат армияси иккита батальонининг тўрт қишлоқдаги тинч аҳолига қарши жазо операциясини барбод қилди. Ватанпарварлар шу жанглар вақтида душманнинг юздан ортиқ солдатини сафдан чиқардилар, битта разведка самолётини уриб туширдилар ва бошқа тўрттасини шикастлантирдилар. Бундан ташқари, қотиллар тушган олтита қайиқ сувга ғарқ қилинди ва иккита бронемашинага зарар етказилди.

Телон вилоятидаги жанглар вақтида Жанубий Вьетнам партизанлари Сайгон қўшинларининг разведкачи ротасини тор-мор қилдилар. Душманнинг 50 га яқин солдати ўлдирилди ва ярадор қилинди.

ИШСИЗЛАР СОНИ ОРТИБ БОРМОҚДА

ЛОНДОН, 12 декабрь. (ТАСС). «Бритиш мотор корпорейшн» автомобиль компанияси ишдан бўшатган 3500 га яқин ишчи иш тополмаётир. Яқин бир неча ҳафта ичида яна 2000 киши ишдан бўшатилади.

Ҳукуматнинг дефляцион иқтисодий сиёсатни амалга ошираётганлиги Англиянинг автомобиль саноатида ишсизларнинг кўпайиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Ҳиндистон Компартияси миллий кенгашининг бош секретари қамоққа олинди

ДЕҲЛИ, 12 декабрь. (ТАСС). ПТИ агентлиги хабар беради: Студентлар билан полиция ўртасида тўқнашувлар бўлиб ўтган Музаффарпур шаҳрида (Биҳар штати) кеча Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий кенгашининг бош секретари Ражешвар Рао қамалди. Полиция у билан бирга Ҳиндистон Компартияси округ ташкилотининг секретари Рамдео Шармани ҳам қамади.

Шу муносабат билан Ҳиндистон Коммунистик партиясининг Марказий секретариати эълон қилган баёнотда, Рао ва Ҳиндистон Компартиясининг бошқа аъзолари Музаффарпурда қамоққа олинганлиги «очиқдан-очиқ иғвогарлик», деб баҳоланмоқда. Биҳар штати ҳукуматининг «агрессив позицияси», дейилади ПТИ агентлиги эълон қилган шу баёнотда, қурғоқчилик оқибатлари билан курашиш учун халқнинг куч ва ғайратини сафарбар қилишдан ҳам, етакчи оппозициячи партияларга бемалол сайлов олди кампанияси ўтказиш имкониятини беришдан ҳам штат ҳукумати манфаатдор эмаслигини кўрсатиб турибди.

Ҳиндистон Коммунистик партиясининг Марказий секретариати Раони дарҳол бўшатишни талаб қилди ва Биҳарнинг қурғоқчиликдан зарар кўрган аҳолисига ёрдам кўрсатмоқ учун ҳамма кучларни бирлаштириш зарур бўлиб турган бир пайтда шундай иғвогарлик қилинганлигига Ҳиндистон ҳукуматининг эътиборини жалб қилди.

Баёнотда «очликка қарши кураш куни» ўтказилаётганлиги муносабати билан ва партиянинг сайлов олди ишлари билан Рао Биҳарга борган эди, дейилади.

ДЕНГИЗ ТУБИДАГИ УЙ

Яқинда Кубада «Карибе-1» тажрибаси ўтказилди. Бу билан Латин Америкасида сув ости тадқиқотлари бошланди. Бу тажриба Чехословакия ва Куба фанлар академиялари ўртасида илмий ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартномага биноан ўтказилмоқда.

Чехословакиялик Иозеф Бергл ва кубалик Михаэль Монтаньес Ринкон-дэ-Гуанабао зонасида денгиз қирғоғида 15 метр чуқурликка тушиб, белгиланган чуқурликда ўрнатилган махсус уйда уч кун ишладилар.

Уй цилиндр шаклида пўлатдан қурилган бўлиб, ҳар икки томонда деразачалари — иллюминаторлари бор. Уй Чехословакияда қурилган ва кишиларнинг чуқурликда ишлаши учун мўлжалланган. Чехия ва Куба мутахассислари томонидан ўтказилган тадқиқот ишлари денгизнинг биологик ҳаёти тўғрисида, балиқлар тўғрисида ва уларнинг инсон яқинидаги ҳолати тўғрисида кўпгина қизиқарли маълумотлар олиш имконини берди. Бундан ташқари фильм ҳам суратга олинди.

Анча чуқур жойларда ўтказилган тадқиқот ишлари учун олимлар акваланглардан ва сув ости ови учун мўлжалланган бошқа ускуналардан фойдаландилар.

Бу кема билан «сув ости квартираси» ўртасида узлуксиз радиотелефон алоқаси ўрнатилган. Кема бортида ҳарбий-денгиз кучларининг тажрибали физиолог врачи Мануэль Кастельянос ва инженер Роберто Бальбоа бор эди. Олимлар «сув остидаги уйда» гўшт, сабзавот, мева сувлари, шўрва, сут, печенье билан тирикчилик қилдилар.

Михаиль Монтаньес Куба Фанлар академиясининг океанология институти сув ости тадқиқотлари бўлимига раҳбарлик қилади. У мамлакатда энг тажрибали аквалангистлардан бири ҳисобланади. Ўтган йили октябрь ойида у Францияга таклиф қилинган ва у ерда француз мутахассисларининг денгизга чўкиш бўйича жуда дадил тажрибаларини амалга оширишда қатнашган эди.

Чех Иозеф Бергл ҳам денгиз тубини тадқиқ қилиш соҳасида тажрибали мутахассислардан. У Чехословакия Фанлар академиясида ишлайди ва жуда катта чуқурликка чўкишда бой тажрибага эга.

Ринкон-дэ-Гунабаода ўтказилган «Карибе-1» тажрибаси Куба Фанлар академиясининг океанологик тадқиқотлар соҳасида олға қўйилган яна бир қадамидир. У Латин Америкасида сув ости тадқиқотларининг бошланишига турткн бўлиб қолди.

ЧЕТ ЭЛ ФАН ВА ТЕХНИКАСИ ЯНГИЛИКЛАРИ

УЛКАН ТАНКЕР ДЕНГИЗГА ЧИҚДИ

ТОКИО, 12 декабрь. (ТАСС). 210 минг тонна ҳажмлик дунёда энг катта «Идэмицу-Мару» танкери ўтган сешанба куни қуриб битказилиб, бугун биринчи сафарга чиқарилди. «Идэмицу-Мару» мунтазам суратда Қувайтга қатнаб туради ва ҳар сафар 245 миллион литр тозаланмаган нефть олиб келади.

Узунлиги 342 метр, кенглиги эса, 50 метр келадиган бу ноёб кемани бошқариш батамом автоматлаштирилган. Унинг командаси атиги 32 кишидан иборат.

Танкер «Исикавадзима-Харима» кемасозлик компанияси корхонасида февраль ойида қурила бошланган ва сентябрда сувга туширилган эди.

АҚШДА СУНЪИЙ ЙЎЛДОШЛАР УЧИРИЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 12 декабрь. (ТАСС). АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг Ванденберг базасидан (Калифорния штати) кеча Ернинг иккита сунъий йўлдоши — «ОВ-1-9» ва «ОВ-1-10» учирилди. Бу иккала йўлдош «Атлас» ракетаси ёрдамида Ер атрофидаги орбитага чиқариб қўйилди.

Космик фазодаги радиацияни ўрганиш учун керакли аппаратлар шу йўлдошларга ўрнатиб қўйилган.

ЧАКАЛАКЗОРЛАРНИ ЙЎҚОТИШНИНГ ЯНГИ УСУЛИ

Квин-Айлендан (Австралия) икки фермер ерларни ҳайдашдан олдин дарахтлардан ва чакалакзорлардан тозалаш учун «асбоб» ихтиро қилдилар. Бу асбоб ёрдамида дарахтларнинг қобиғи остига гормональ типдаги заҳарли моддалар сепилади. Заҳар дарахт танаси ва унинг илдиз системасини заҳарлайди. Бундан ташқари заҳарланган дарахт ўрнида иккинчи марта дарахт ўсиб чиқмайди.

Асбобнинг узунлиги 1,5 метр бўлиб, оғирлиги 3,5 килограммдир. Унга жуда тез таъсир қиладиган «тордон 500» типидаги 2 литрдан кўпроқ модда қуйилади ва у билан 550 га яқин дарахтни заҳарлаш мумкин.

Ўтган йили бир неча фермер бу асбобни синаб кўришди. Улардан бири 5 ой давомида 400 гектар ерни чакалакдан тозалади.

Лондон, «Нью сайентист».

АНТРАКТИДА — МАРС

Реактив двигателлар лабораториясида ишлайдиган уч мутахассис тупроқни текшириш мақсадида Антрактидага жўнаб кетишди. Бу тадқиқотлар пилотсиз ускуналарни Марсга учиришда ёрдам берар эмиш.

Мутахассислар музсиз водийлардан тупроқ намуналарини олишади. Ундан Антрактида шароитида микроорганизмлар яшай олиши ёки яшай олмаслигини аниқлаш учун фойдаланишади. Бундай тажрибалар Марснинг сатҳини ўрганиш программасига ҳам киритилиши мўлжалланмоқда.

Нью-Йорк, Ассошиэйтед Пресс.

ШАҲАР ОСТИДА БОЙЛИК БЎЛГАЧ...

Ливан маъмурлари қадимий култепаларда археологик қазиш ишларини бошлаб юбориш учун у билан ёнма-ён жойлашган янги Баальбекни бошқа ерга кўчиришга қарор қилишди. Бироқ бу планни амалга ошириш жуда мушкул. Чунки Ливан бу кўчиш билан боғлиқ бўлган харажатларни — миллионлаб ливан фунтини қаердан олади? Шаҳар мэри Сахиль Ҳайдар ёрдам сўраб ЮНЕСКОга мурожаат қилиш ёки лойиҳани чет эл фирмаларига бериш керак, деб таклиф этди. У, шаҳарни аҳолига бирор зиён етказмасдан аста-секин кўчириш керак, деб айтди.

Ана шу план муносабати билан Баальбек атрофидаги ерларга қизиқиш кучайиб кетяпти. Агар бундан икки йил муқаддам ер эгаси шаҳар атрофида бир квадрат метр ерни бир ливан фунтига сотиб олаётган бўлса, ҳозир бир квадрат метр ернинг нархи 20 фунтга кўтарилди.

Баальбек шаҳрини «қуёш шаҳри» деб аташади. У бор-йўғи 3 квадрат километр майдонни эгаллайди, 20 минг аҳоли яшайди. Тахмин қилишларига қараганда, Баальбекдаги 6 минг уйдан ҳар бирининг тагига жуда катта қимматли тарихий ёдгорликлар кўмилган.

Байрут, «Аль-Анвар».

АРТЕРИЯЛАР ДУШМАНИ

Янги Орлеандан бир врач сигарета чекиш билан юрак артерияларининг эгилувчанлиги сусайиши ўртасида алоқа борлигини хабар қилди. Сигарета чекишдан юрак урушининг сусайишини илгарилари ҳам билишарди. Бироқ, бу ҳолат артерияларнинг бутунлай тўхтаб қолиши ёки уларнинг эгилувчанлиги сусайиши билан боғланмасди. Луизиан университети медицина мактабининг патология бўлими раҳбари профессор Жек Стронг жуда кўп чекадиган, яъни кунига 25 тадан кўпроқ сигарета чекадиган кишилар қон томирларининг эгилувчанлиги чекмайдиган кишиларникига қараганда икки баравар камайиб кетади, деб тасдиқлайди. Унча кўп чекмайдиган кишиларда эса қон томирларининг эгилувчанлиги чекмайдиганларга қараганда учдан бир баравар кам бўлади. Доктор Стронг ўз тадқиқотлари тўғрисида Америка юрак касалликларини ўрганиш уюшмаси томонидан чақирилган конференцияда ахборот берди.

БОЛА БЎЛИШИГА ҚАРШИ ДОРИ

АҚШ олимлари аёлларда 20 йил мобайнида бола бўлмаслигини таъминлайдиган модда яратиш устида иш олиб бормоқдалар. Тери остига юборилган дори бола бўлишига қарши гоҳ-гоҳда гормонлар чиқариб туради. Миллий фанлар академиясида ўтказилган конференцияга аҳолини жойлаштириш масалалари бўйича кенгашдан вакил бўлиб келган доктор Шелдон Сегал каламушларда ўтказилган тажрибалар бу модданинг тўққиз ой мобайнида самарали натижа берганлигини айтди. Агар аёл киши бола кўришни хоҳласа дорини қайтариб чиқариш мумкин, деди у. Дастлабки тажрибалар шуни кўрсатдики, дори бачадонларнинг фаолиятига ва менструаль циклларга ҳеч қандай ҳалал етказмайди.

АҚШ, «Нью-Йорк таймс».

КОСМОСДАН ҲАРБИЙ МАҚСАДЛАРДА ФОЙДАЛАНМОҚЧИЛАР

КАНБЕРРА, 12 декабрь. (ТАСС). Австралия мудофаа министри Фейрхолл қуйидагиларни айтди: Қўшма Штатлар ва Австралия космосни ҳарбий мақсадларда ўрганиш учун махсус станция қуриш ҳақида бир битимга келишди.

Ҳарбий обзорчилар бу станция «Жаҳон мудофаа системасининг таркибий қисми бўлади», деб ҳисобламоқдалар. Сиднейда чиқадиган «Дейли телеграф» газетаси ёзади: «Станция амалга ошириш ниятида бўлган мудофаа — космик тадқиқотлар хусусан космик орбитада термоядро бомбаларни жойлаштириш имкониятини аниқлашга қаратилади».

Расмий доиралар АҚШ ўз чегараларидан ташқарида шу хилдаги станцияларни шу вақтгача қурмаган эди, деб таъкидламоқдалар.

«ГЕРАКЛИОН»НИНГ ҲАЛОКАТИГА ДОИР

АФИНА. Эгей денгизидаги фожиа 217 кишининг ёстиғини қуритди. Денгиздан 61 жасад топиб олинди. Қолган кишилар бедарак йўқолган деб ҳисобланмоқда. «Гераклион» кемаси ҳалокатининг сабабларини текшириш шуни кўрсатдики, фожиа учун кема қатнов компаниясининг эгалари асосий жавобгардирлар. Инспекция маъмурларининг кемани ишлатишга берган рухсати шу йил 30 ноябрдаёқ тамом бўлиб, кема ремонт қила бошланиши керак эди. (ТАСС).

ОБ-ҲАВО

Бугун республикамизнинг барча районларида ҳаво ўзгариб, баъзи жойларга ёмғир ёғади. Шарқдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. Шимолий районларда 0-5, қолган территорияларда 8-13 даража иссиқ бўлади. Жанубда иссиқлик 18 даражагача етади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб, ёмғир ёғиши кутилади. Шарқдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. Кечаси 4-6, кундузи 10-12 даража иссиқ бўлади.

(«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 16 декабрда чиқади).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ИҒВОГАРЛИК АВЖ ОЛМОҚДА

ПНОМПЕН, 12 декабрь. (ТАСС). Маҳаллий радио хабар беради: кейинги вақтларда Камбоджа билан Таиланд ўртасидаги чегараларда қуролли иғвогарлик тез-тез такрорланиб турибди. Ана шу иғвогарликлар натижасида Камбоджа аҳолиси орасида қурбонлар кўп. Таиланддаги қуролли шайкалар Камбоджа территориясига ўтиб, чегара районларида миналарни кўмиб кетмоқдалар ёки чегарадаги қишлоқларни пулемётлардан ўққа тутмоқдалар, дейилади, радиоэшиттиришда.

Таиланд томонидан учиб келган реактив самолёт 1 декабрда Камбоджанинг ҳаво масофаларини бузиб ўтди ва чегарадан ўн километр наридаги постлардан бирини ўққа тутди, дейилади яна радиоэшиттиришда.

* * *

ПНОМПЕН, 12 декабрь. (ТАСС). Ишончга сазовор бўлган манбалардан маълум бўлишича, АҚШ Жанубий Вьетнамда танлаб олинган агентларни ҳарбий транспорт самолётларида Таиланднинг Камбоджа билан чегара районларига юбормоқда.

ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ. Ғарбий Германияда умумий транспортдан фойдаланганлик учун ҳақнинг кўпайиб кетганлиги меҳнаткашлар ва ўқувчи ёшларнинг нафратини уйғотмоқда. Кельн полицияси шаҳар транспорт магистралларидан бирини тўсиб олган намойишчиларни ҳайдашга ҳаракат қилишяпти. АДН — ТАСС телефотоси.

Навоий номли академик катта театрда 14 декабрда САНЪАТ УСТАЛАРИ

КОНЦЕРТИ

Опера солистларидан СССР халқ артистлари **Ҳ. Носирова, С. Қобилова,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Р. Эминжонова, Р. Лаут, С. Беньяминов,** Чувашистон АССРда хизмат кўрсатган артист **Г. Данилов, В. Леонова, И. Меркулова,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **А. Азимов, Э. Йўлдошев,** Ўзбекистон ССР халқ артисти **Н. Ҳошимов, Р. Ҳидоятовлар** қатнашади.

Балет солистларидан Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Ҳ. Комилова, Р. Курмаева, С. Ҳайбуллаева, О. Шайхилисломова,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Р. Тангуриев, Р. Султонов, Соатовлар** қатнашади.

Программани **А. Азимов** олиб боради, концертмейстер — **Светлана Парнова.**

Концерт кеч соат 7 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Свердлов номли концерт залида 14, 15 декабрда БАССРда хизмат кўрсатган артист **Фарида Қудашева** КОНЦЕРТЛАРИ

Концертда: РСФСРда хизмат кўрсатган артист **М. Идрисов, Г. Ҳабибуллина** ва чолғу ансамбли қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

1966 йил 28 декабрь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) **Б. Саидмов** — филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Асқад Мухтор маҳорати» (сюжет ва композиция проблемалари) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан Фанлар академиясининг асосий кутубхонасида (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй) танишиш мумкин.

Қўқон нефть техникумига нефть ва газ қудуқларини пармалаш, нефть ва газ қудуқларидан фойдаланиш, геология, геофизика, техник механика фанлари ЎҚИТУВЧИЛАРИ КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Қўқон шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 26-уй, телефон 22-04, 35-16.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34431, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ 284. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 14121.